

PORTFÓLIÓ

KOLLER RITA

2024

**Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Állatasszisztált pedagógiai fejlesztő tevékenység
területen pedagógus szakvizsgára felkészítő
szakirányú továbbképzési szak**

**AZ ÁLLATASSZISZTÁLT INTERVENCIÓK BEVEZETÉSE
A NAGYKANIZSAI SZIVÁRVÁNY EGYMIBEN**

Belső konzulens: Dr. Molnár Marcell
egyetemi docens
Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet
Pedagógus-továbbképzési Központ
Készítette: **Koller Rita**
OVQAWR

**Kaposvár
2024**

Tartalom

1.Szakmai háttér	4
1.1 Szakmai életút.....	4
1.2 Személyes indíttatás, elvárás a képzéssel kapcsolatban	10
1.3 Önértékelés	10
1.4 Célok, feladatok a képzés során	12
2.A szakmai fejlődést elősegítő tanulási eredmények.....	13
2.1 A kompetenciák fejlődését támogató dokumentumok reflektív bemutatása.....	13
2.2 A szakmai fejlődés tényeinek összegzése	24
2.3 Összegző reflexió a szakmai fejlődésről	24
3.További tanulási és fejlődési célok megfogalmazása	25
3.1 A képzésen tanultak beépítésének lehetőségei a saját munkába	25
3.2Az elméleti és a gyakorlati tapasztalatok összevetése, reflektálás	49
3.3További szakmai tervek.....	50

1.Szakmai háttér

„Minden napom míg létezem

Mindig igaz legyen

Érezzem, elhiggyem

Érdemes küzdenem”

(Paksi Endre: Hé, Te!)

1.1 Szakmai életút

Soha nem készültem pedagógusnak. Életemet egészen gyermekkoromtól meghatározta a természethez és az állatokhoz való szoros kapcsolódás. Sokáig készültem emiatt állatorvosnak, de korán be kellett látnom, hogy ebben családom nem fog tudni támogatni. Nagykanizsán születtem a család harmadik gyerekeként. Iskoláimat is itt végeztem, az általános iskola után mezőgazdasági gépésznak tanultam egy helyi szakközépiskolában. Nagyon szerettem a mezőgazdasági gyakorlatokat, megtanultam földmunkát végezni hatalmas vasszörnyekkel, de leginkább az állatteleni gyakorlatot szerettem. Érettségi után szakképesítést adó technikumot azonban már nem végeztem el, helyette nőiesebb szakmát választottam: irodai asszisztensi OKJ szakmát szereztem. Adminisztratív munka során azóta is hasznosítom a gépírás gyakorlaton szerzett tudást – hatalmas előnynek élem meg, hogy tudok 10 ujjal vakon gépelni.

Ezután egy 1 éves kitérő a kereskedelemben, majd családi ismeretség által kerültem az Zala Megyei Önkormányzat Fogyatékosok Rehabilitációs Intézete és Otthonába egy közeli faluba. Az akkori vezető innovatív, de ugyanakkor óvatos is volt: megkért először menjek ki, nézzem meg miről is szól a fogyatékos ellátás, csak ezután döntsék. Egy meghívásos sportrendezvény közepébe csöppentem a látogatás alkalmával. Sok intézményből, sok felnőtt fogyatékos ember közé. Valóságos sokk volt ez, de az a szeretetteljes légkör, a kötődések, a kapcsolatok mind azt erősítették bennem: én ezt szeretném. Így kezdődött a pályám nevelőként az intézményben. A következő (vagy inkább első mérföldkő) a következő kérdés volt: Szeretek-e tanulni? Gyógypedagógusra lenne szükség a szakmai munkához, az újításhoz, de egyik kolléga sem vállalja. Hatalmas lendülettel vettem bele magam a felvételi felkészülésbe. Ekkor ismertem meg azt a kollégámat (O. megbízásos jogviszonnyal heti pár órában fektette le a gyógypedagógia alapjait) aki akkor is, és pályám során végig támogatott, segített – O. hitt bennem, neki nem volt kérdés sikeres lesz-e a felvételi vizsgám. Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógia Főiskolai Kar hallgatója voltam 2000 - 2004 között, akkor már az Ecséri úti épületben. A főiskola első két évét munka, a második két évét első gyermekem mellett a gyed

időszaka alatt végeztem el. Egy év múlva sikeres német középfokú nyelvvizsga után 2005 nyarán vehettem át főiskolai oklevelemet. Már ekkor megszületett a gondolat a fejemben, hogy sérült gyerek és kutyák együttes tevékenysége mennyire gyümölcsöző lehet, bár a terápiás kutyák léte, képzése még nagyon gyerekcipőben járt ekkor hazánkban, s élethelyzetem sem tette lehetővé, hogy ezzel mélyrehatóbban foglalkozzak. Az mag ott volt, csak arra várt, hogy szárba szökkenhessen. De erre még sokáig kellett várnia. Második gyermekem születéséig ismét aktívan dolgoztam az intézményben.

Igazi feltöltődést szakmai konferenciák, előadások jelentettek: itt talákoztam először terápiás kutyával. Szerencsésnek ítélem meg, hogy abban az időszakban olyan hasonló korú és gondolkodású emberekkel dolgozhattam együtt, akikkel tudtuk egymást emberileg, szakmailag és lelkiileg is támogatni. Csak így tudtuk megvalósítani azt a magas színvonalú szakmai munkát, ami abban az időben fejlődő pályára állította a felnőtt fogyatékkal élő emberek ellátását, segítségét. Fejlesztő központot alakítottunk ki a meglévő készségek, képességek fenntartására. Önálló életvitel kialakítását, integrált munkahelyi elhelyezkedésüket támogattuk. Önálló, de támogatott életvitel családi házakban azoknak, akiknek kell a napi támogatás. Ezek az akkori szakmai kapcsolatok a mai napig megvannak. Az intézményben eltöltött idő alatti szakmai fejlődésem a következőképpen alakult:

1999 – 2004. januárig nevelő

2004. januártól - fejlesztő pedagógus beosztásba kerültem, majd júliustól fejlesztő csoportvezetőként dolgoztam egészen 2006-ig.

Az aktív munkával töltött éveim alatt a következő feladataim voltak:

- fejlesztő tevékenységek megszervezése, koordinálása kontrollálása
- egyéni fejlesztési tervek készítése
- heti 30 órában fejlesztő foglalkozások tartása csoportban és egyéni formában – minden esetben az egyénre szabott tervek alapján, ezzel alkalmazkodva egyéni sajátosságokhoz
- a foglalkozások megfelelő dokumentálása
- szakmai segítség szakképzések lebonyolítása során
- magatartás korrekció, konfliktuskezelési technikák megismertetése
- integrációs programokon részvétel/illetve programok szervezése teammunkával
- pályaaorientáció, munkahely keresése, munka világába történő beilleszkedés segítése
- önálló életvitel kialakításának támogatása
- házi továbbképzések megtartása
- kézműves foglalkozások vezetése - különböző technikák megtanítása

- terápiás, fejlesztő lehetőségek felkutatása, megszervezése – 2005 - 2006 évben lovasterápiás foglalkozások megszervezése, lebonyolítása szakoktatók segítségével
- pályázatok szakmai részének elkészítése
- ellátottakkal kapcsolatos mindennemű adminisztratív feladat ellátása (hivatalos ügyintézés, kapcsolattartás stb.)
- marketing tevékenység - sérültek által készített termékek értékesítése, piackutatás
- PR tevékenység, intézmény munkájának megismertetése:

2004. Göd - szakmai konferencia

2005. Balatonfüred – ISO konferencia

Jó gyakorlatunkat publikáltam az ISO 9000 2005. évi kiadványában.

2006-ban született második gyermekem, s ekkor már tudtam más utat kell keresnem, család mellett nem tudtam és nem is akartam vállalni az utazást. 2008-2009-es tanévben két iskolában töltöttem be helyettesítő állást. Mindkettő tartósan távollevő kolléga helyettesítése volt. Ebben az évben is születtek olyan szakmai kapcsolataim, amelyeket a későbbi munkám során kamatoztatni tudtam.

2009 augusztusában, születésnap ajándékként, felvételt nyertem a Zalakomári Általános Iskolába, integráló gyógypedagógus beosztásban. Mivel előtte az iskolában semmilyen gyógypedagógiai ellátás nem volt, ismét hatalmas feladatot kaptam. 45 fő sajátos nevelési igényű, 1-8. osztályos gyermek habilitációs, rehabilitációs óráit kellett megszerveznem, megtartanom, természetesen elvárásként jelent meg a tantárgyak tanítása is nekik. Emellett ki kellett dolgozni 1- 8. évfolyam összes tantárgyára az akkori hatályban lévő Officina Bona alapján a tanmenteket, az értékelési rendszert. Szaktanácsadás tanítóknak, szaktanároknak és a szülőknek. 2011. szeptembertől az iskolában működő gyógypedagógiai munkaközösség vezetője lettem. A fenti feladatok kiegészültek a következőkkel:

- kapcsolattartás felülvizsgáló bizottságokkal, ellenőrző szervekkel
- felülvizsgálatok nyomon követése, megszervezése
- Sajátos nevelési igényű tanulók ellátása mellett a Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók részképesség fejlesztése - az összes sajátos nevelési igényű, valamint beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló mindennemű adminisztrációjának kezelése
- statisztikai adatok szolgáltatása a fenntartó felé.

Mindezek mellett hétvégén is dolgoztam a gyerekekkel. Integrációs Pedagógiai Rendszer program kertén belül a tágabb környezet, hazánk természeti értékeinek megismerése, a tájékozódás fejlesztése céljából havi egy szombaton kiránduló szakkört vezettünk két

kollégámmal, a 2011/2012-es tanévben. Jártunk Szigligeti várban, Zalaszántón a Béke Sztúpánál, megmáztuk a Badacsonyt, a Rezi várat sem hagytuk ki, s elmentünk fővárosba is a karácsonyi ünnepi forgatagba. Sok gyermeknek ezek voltak az első alkalmak, amikor szűkebb környezetén kívül járt az országban. Azért döntöttem, az ilyen jellegű fejlesztés mellett, mert úgy gondoltam a tapasztalati úton, élményekkel teli információszerzés sokkal hatékonyabb, mint a tanteremben megtartott sokadik óra.

Továbbképzések szempontjából szerencsésnek mondhattam magam. Az intézményvezető minden évben szervezett számunkra szakmai továbbképzést. Nem kellett keresni, gondolkodni, és nem utolsó sorban helyben, önköltség nélkül zajlottak. Ezek a továbbképzések mindig alkalmazkodtak az akkori igényekhez. Itt vettem részt először interaktív tábla használatának a képzésén az Albacomp RI rendszerintegrációs Kft által szervezett „Tantermi csomag használata” 10 órás programon. Tárgyi felszereltsége magas szintű és színvonalú volt az iskolának: az első közt rendelkezünk interaktív táblákkal. Mivel a tanulócsoport etnikai összetétele nagyrészt roma származású diákokból állt, ezért minden ott dolgozó pedagógusnak kötelezően részt kellett vennie 2x30 órás továbbképzésen, melyen a roma kultúrát, hitvilágot, gondolkodásmódot ismerték meg. Én a Coop Oktató Oktatási Centrum által szervezett „Kedves - ház pedagógia” módszertan 60 órás képzésén vettem részt, a 2009/2010 tanév őszén és tavaszán. Szakmailag, emberileg hiteles nagyon jó hangulatú képzés volt, hisz egy házaspár: egy roma származású államilag felnevelt férfi és felesége, aki gyógypedagógus, tartották. Pontosan ismerték a rendszer hibáit, a félelmeket, a problémákat, az előítéleteket. Ez a továbbképzés a napi munka nehézségeit, a cigány kultúrából adódó konfliktusokat ugyan nem oldotta meg, de segített abban, hogyan nyissak e társadalmi csoport felé. Hogy megértsen, miként gondolkodnak, milyen értékrenddel élnek. Hogyan nyerjek bizalmat a szülők és a gyermekek felé. Sok olyan ismeretet, technikát sajátítottam el, amit a mai napig használok a mindennapi pedagógiai gyakorlatban. A legfontosabb: a pozitív megerősítés. Én a Kedves - ház pedagógiájánál hallottam először erről. Már akkor tudtam, ezt nem csak a roma kultúrában, hanem minden gyerek és szülő esetén alkalmazni kell. Mivel integráló gyógypedagógusként dolgoztam, ezért fontosnak tartottam, hogy ezen a területen képezem magam: 2 tanéven átívelő (2009 - 2011) „Fejlesztő Pedagógusok Szakmai Műhelyének Sajátos Nevelési igényű tanulók integrált oktatása - nevelése” továbbképzéseken gyarapítottam tudásom 9-9 órában, melyet a Nyitott Ház EGYMI szervezett.

Nagyon szerettem itt dolgozni, szerettem a kollégáim, de a tanulóink összetétele, a családi háttérük, az értékrend, amit képviseltek, egyre inkább fásulttá tett. Éreztem bármennyire is szeretem a közösséget, lépnem kell. Egyedüli gyógypedagógusként egy tantestületben vinni a

lángot fárasztó és nem is túl eredményes. Nagyon régóta vágytam a Szivárvány EGYMI falai közé, mert úgy gondoltam, szakmai fejlődésre csak egy olyan intézményben van lehetőség, ahol jelen van a szakma minden képviselője. Erre négy tanév után került sor: 2013. szeptember elsején léptem át a hön áhított Szivárvány EGYMI kapuját, s kezdtem meg a munkám az intézményben, az akkori 3. osztály délutános nevelőjeként. Készségtárgyakat is én tanítottam és csoportbontásban számolás-mérést, olvasás-írást tanítottam az osztály értelmileg akadályozott tanulóinak.

2014-ben lehetőséget kaptam az akkor induló 2. fejlesztő iskolai csoport vezetésére. A 8 fős csoportban 2 gyógypedagógiai asszisztens segítette mindennapi munkámat. A súlyos - halmozott sérüléssel élő súlyos értelmi fogyatékos gyermekek ellátása speciális igényeket támasztott, mind emberileg, mind szakmailag. Nagyon sokat tanultam a csoportomba járó, nem beszélő gyerekektől, olyan készségeket, képességeket hoztak felszínre bennem, amelyekért a mai napig hálás vagyok nekik. Úgy érzem, önfejlődésem fontos szakasza zajlott ezekben az években. Megtanultam mindent másképp látni, s örülni a legapróbb előre lépésnek is. Szakmailag sokat segített a másik fejlesztő iskolai csoport vezetője, aki több mint 10 éve támogatja, segíti a súlyos-halmozott fogyatékos gyermekek és családjaik életét. Mindig mehettem hozzá tanácsért, együtt jártunk konferenciákra, együtt kerestük az új utakat, terápiákat. 2014-ben és 2015-ben a súlyos, halmozott tanulóink életminőségének jobbá tételét céloztam meg a „Korokan Masszázsterápia” elvégzésével. A megszerzett tudást onnantól egész fejlesztő iskolai munkám során alkalmaztam a csoportomba járó gyermekeknél. Fejlesztő iskolai éveimmel egyidőben egy másik, számomra a legfontosabb – vonal is kezdett kialakulni. Ekkor került a családukba Dió, a terápiás kutyám, akinek alapképzése ebben az időszakban volt. Ekkor már tudatosan készültem a terápiás vonalra – 2015. májusában 30 órás Kutyás foglalkozásvezető képzést végeztem el a Varázsmancsok szervezésében. Szakmailag, emberileg hiteles oktatótól rengeteget tanultam, ekkor, s szakmai kapcsolatunk mai napig tart. 2018-ban ismét váltottam, immár intézményen belül – nyugdíj előtt álló kolléganőtől vettem át az akkori 2. osztályt az iskolai tagozaton. Egy rendkívül impulzív, mások szerint rendetlen, vegyes összetételű osztályt kaptam ajándékba. Rengeteg munka, energia, kitartás kellett ahhoz, hogy a rendezetlen társaságból egy igazi közösséget kovácsoljak. Nagy segítség volt ebben kolléganőm, aki a délutáni tanórákon túl a készségtárgyakat tanította: teljes szakmai és emberi harmóniát alkottunk. Fontos állomás az életemben 2018. szeptember 9-e: Dióval sikeres temperamentum vizsgát tettünk, s megkezdtük felkészülésünket a záróvizsgára ezért 2018 őszén elvégeztem a 90 órás „A kutyás terápia alapjai és alkalmazási lehetősége a gyógypedagógiai és a pszichés problémák megelőzésében és kezelésében” és a 25 órás „

A kisállatok alkalmazási lehetőségei a terápiás munkában” akkreditált képzést. Mindkettő egyazon célt szolgált: az állatterápia minél mélyebb szakmai ismeretét. 2019. április 23: Sikeres záróvizsgát tettünk Dióval – így hivatalosan is megkezdhattuk terápiás párosként a munkát. Nagyon vártam a szeptembert, amikor heti 6 órában 3 óra szakkör és 3 óra Mol Gyermekgyógyító Alapítvány támogatásával megvalósuló kutyás foglalkozások elkezdődhetnek. De ennél sokkal többet adott a kutya jelenléte. Mivel Dió reggelente velem együtt érkezett és érkezik az iskolába jelenléte az osztályban hihetetlen változásokat hozott. Először érzelmi, lelki síkon jelentett nagy támogatást az osztálynak. Emellett az állatokkal való helyes viselkedés, a megfelelő bánásmód, a kulturált felelős kutyatartás a mindennapok által vált a gyerekek belső értékévé. 2021. május 25-én Samuel kutyámmal is sikeres terápiás záróvizsgát tettem, így már két négylábú tanársegéd dolgozik az iskolában.

A 2021/2022-es tanévben ötödik évfolyamra lépő „angyalkáim” osztályfőnökségét átadtam az addigi mindenben támogató délutános munkatársamnak, hogy vele szárnyaljanak tovább. Én pedig új kihívások elé néztem: ismét egy nyugdíjba vonuló kollégától vettem át, az akkor 6. évfolyamos osztályt. Magas osztálylétszámú (15 fő), rendkívül összetett, komoly problémákkal élő gyermekek. Állami neveltek, speciális otthonból érkezők, nagyon magas a pszichés problémákkal küzdő, gyógyszeresen kezelt gyerekek száma (az osztály egyharmada), emellé érkeznek a „csak” rendezetlen családi háttérű gyermekek. Természetesen ebbe az osztályba is beköltöztek a kutyák. Láthatóan nagy szükségük van rá, rengeteg lerakódott feszültséget oldanak ki a gyerekekben. Van tanulóm, aki egész délelőtt a kutya mellett ül, és ott dolgozik, teljes harmóniában, nyugalomban. Úgy érzem, ez így van jól. Idén már nyolcadik évfolyamba lépett az osztály, pályaválasztás után állunk. Az osztály döntő többsége marad a szakiskolánkban.

Mivel eddigre már teljesen kialakult bennem az állat -asszisztált tevékenységek vonala ezért beiratkoztam és elvégeztem az Állatorvosi asszisztensi szakképesítést 2022. 11. 11 -én Kaposváron a Déli Aszc Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiumban. Céloom a képzéssel, hogy megelőzzem és időben észleljem a jelenlegi és majdani terápiás állataim egészségi állapotában bekövetkező változásokat és minőségi életet tudjak nekik nyújtani. Ismét annyira szerencsés voltam, hogy nagy szaktudású oktatóktól tanulhattam meg a különböző fajok élettani felépítését, jelenségeit, takarmányozását, tartását, valamint betegségeiket és azok kezelését.

1.2 Személyes indíttatás, elvárás a képzéssel kapcsolatban

2022 tavaszán pedagógus minősítési rendszerben pedagógus II. fokozatot szereztem. Portfólióm fő vonalát az állat – asszisztált pedagógia adta, s bemutató órán is kutyával támogatott tanórát tartottam. Az értékelő bizottság, s munkahelyi vezetőim is bíztattak, az állat – asszisztált terület még alaposabb elsajátítására, úgy fogalmaztak, hogy látszik, hogy ez az én utam. Még 2022 -ben rátaláltam, s jelentkeztem a MATE Kaposvári Campus által hirdetett Állatasszisztált fejlesztőpedagógusi szakvizsgára, hogy szakmai ismereteimet még több és magasabb tudással gyarapítsam. Mindenképp szerettem volna még többet tanulni és tudni az állatokkal végezhető pedagógiai célú foglalkozásokról, hisz tapasztalattal a hátam mögött jól ismertem a kutyák jelenlétének, a kutyákkal végzett feladatok pozitív hatását. Megtapasztaltam, hogy a gyermekek mennyivel motiváltabbak egy – egy ilyen óra során, mennyivel tartósabb az az ismeret, amit így sajátítanak el. Láttam az önfeledt boldogságot az arcukon, láttam, hogyan oldódik a feszültség, a szorongás bennük. S nyilvánvalóvá vált számomra az is, hogy minden állat felé nyitottak, nemcsak a kutyák iránt. Nem elhanyagolható az sem, hogy a gyerekeken túl, a kollégáknak is mennyi pluszt adnak az állatok. Ez a két hatás inspirált leginkább arra, hogy a több kutyás képzés után, egy olyan képzést válasszak, ahol más fajokkal kapcsolatos képzést, munkát sajátíthatok el.

1.3 Önértékelés

Fontosnak tartom, hogy az ember időről – időre önreflexiót végezzen. Az önreflexiónak sajnos van egy sajátos pejoratív felhangja, pedig az önreflexió nem egyenlő az önmagunkkal szembeni kizárólagos negatív kritikával. Az önvizsgálat során feltárjuk erősségeinket, gyengeségeinket, fejlesztendő területeinket, valamint a veszélyeket is. Mivel az ember élete folyamatos tanulás, elmondható, hogy személyiségünk is folyamatosan fejlődik, változik ugyanúgy, mint szakmai tudásunk is. Így erősségeink gyarapodnak s mindig új és új gyengeségeket és fejleszthető területeket találunk magunkban. Úgy érzem, ez sokat segít abban, hogy az ember mindig meg tudjon újulni, s a kiegészítés – ami a mai pedagógus társadalom nagy részét veszélyezteti – elkerülje. E gondolatmentet mentén SWOT – analízist végeztem melynek eredménye a következő:

Belső tényezők	Erősségeim	Gyengeségeim
	<p>Állatszeretet</p> <p>Terápiás kutya felvezető</p> <p>Több éves gyakorlati tapasztalat kutyás foglalkozások tervezésében, megtartásában</p> <p>A terápiás kutyák képzésének ismerete</p> <p>Állatbarát iskola pályázatok</p> <p>Ismeret a terápiás kutyák alkalmazhatóságának jogi hátteréről</p> <p>Szakmai kapcsolatok az állatasszisztált tevékenységekben</p>	<p>Adminisztráció</p> <p>Kizárólagosan állatasszisztált képzésekre fókuszáltam, gyógypedagógián belül más képzéseket nem végeztem</p> <p>Állandó időhiány</p>
Külső tényezők	Lehetőségeim	Veszélyeim
	<p>Állatasszisztált fejlesztőpedagógusi szakvizsga megszerzése</p> <p>Szakmai kapcsolatok kiépítése a képzés során</p> <p>Állatvédelem fontosságának oktatása, állatvédő/szerető generáció nevelése</p> <p>Állatasszisztált munkacsoport kialakítása az intézményben</p> <p>Habilitációs kutyakiképző végzettség megszerzése</p>	<p>Financiális hiány saját szakmai képzésemhez</p> <p>Munka – kevés a családra fordított idő mennyisége</p>

I. ábra - SWOT analízis

1.4 Célok, feladatok a képzés során

Mivel a mindennapokban két terápiás kutyával dolgozom, ezért fő célul a kutyák etológiai ismereteinek mélyítését és az állatasszisztált munkaformák még alaposabb megismerését tűztem ki célul. Célom, hogy olyan gyerekeknek is segítséget tudjak nyújtani, akik esetleg félnek a kutyáktól, valamint az is, hogy egy más, új tapasztalatot adjak nekik.

Hosszabb távú célom még több faj bevonása az állatasszisztált tevékenységbe, hogy a velük való tanuláson túl az állatok védelmét, a velük való helyes bánásmódot is átadjam a gyerekeknek. Nagyon megtetszett a nyúllal végzett vizsgálat és terápiás munka, így megfogalmazódott bennem egy terápiás nyúl beszerzése és a vele való munka.

Az állat-, és természetvédelmen túl célom az is a minél többféle állat bevonásával, hogy kialakuljon a gyerekekben a „tisztelni és elfogadni mindenkit úgy ahogy van” szemléletet.

2.A szakmai fejlődést elősegítő tanulási eredmények

2.1 A kompetenciák fejlődését támogató dokumentumok reflektív bemutatása

2.1.1. A kutya

A kutya etológiája

A legújabb kutatási adatok szerint a kutya domesztikációja kb. 100-150.000 évvel ezelőtt kezdődött meg. Ezt bizonyítják a megtalált állati csontvázak. Ez a csontváz anatómiaiailag már eltér a farkasétól, ez volt az őskutya. A kutya háziásítása akkor kezdődhetett amikor a *Homo sapiens* Afrikából Euráziába vándorolt. Ekkor találkozott először a farkassal, a farkasnak viszont már volt tapasztalta embercsoporttal, hisz ő már találkozott a neandervölgyi emberekkel. A farkas okos, szociális ragadozó, a farkasfalka működése megegyezik az embercsoport dinamikájával. Annak ellenére, hogy mindez a versengés időszakában történt mégsem lettek ellenfelek hisz a zsákmányállatok sokasága és az emberi populáció alacsony száma nem indikálta a versenyt köztük. Azok a gyenge és szubmisszív farkas egyedek, melyeket a falka kivetett magából szegődtek az ember nyomába, hisz az embercsoport zsákmánymaradékra jelentette számukra a túlélést. Mivel ezeknek az állatoknak nem volt fajtársi kapcsolata, nem tudott a falkához tartozni, így nemcsak hozzá szokott az ember jelenlétéhez, közelségéhez, hanem egy genetikai mutáció által csökkent az embertől való félelme. Ebből tudott előnyt kovácsolni, s kihasználni az emberi környezet nyújtotta előnyöket. Ez a szelíd farkas populáció külső jegyeiben teljesen megegyezett a farkassal, de belső jegyei eltértek már: csökkent az agressziója, nőtt a szubmisszív hajlam és a stressztolerancia. Teljesen elkülönülten, egymás közt szaporodva egy új faj alakult ki. Ez az őskutya a közös őse a mai farkasnak és a kutyának. Azok az egyedek maradtak meg melyeknek:

- magas volt a szociális vonzódása
- be tudott illeszkedni a csoportba
- kooperációs hajlama magas volt.

Ezeket az egyedeket az ember tovább szelektálta, s ennek a folyamatának két fő iránya volt:

- az egyik az emberhez való vonzódás
- a másik szocio – kognitív képességek.

A kutya háziasítása koevolúciós- domesztikációs folyamat, amely azt jelenti, hogy a kutya és az ember fejlődése oda – vissza ható folyamat volt. A két faj egymás mellett párhuzamosan egymásra hatva fejlődött.

A szocializáció fontossága

A szocializáció nem más, mint a kutya hozzászoktatása az őt körülvevő ingerekre.

A mai kutyák egészen más ingereket kapnak mint őseik a háziasítás, majd a fajták kialakulása során, s ezeket az ingereket meg kell tanítani elviselni, azokra jól reagálni. A kutya ma alapvetően két szociális viselkedésformát mutat:

- a vele közvetlenül élő emberekkel szembeni viselkedés. Ha a kutya fajnak, fajtának megfelelő tartási körülmények közt van tartva akkor genetikailag vezérelve, ösztönösen kialakul a szociális kötődés. Hasonlóan, mint amikor farkán belül éltek az ősök.
- Az idegenekkel szembeni szociális viselkedést legyen az ember vagy állat, tanítani kell neki, magától nem alakul ki. Szocializáció során azt kell megtanítanunk a kutyának, hogy mi a társadalmi elvárás adott helyzetben történő viselkedésre. Ez minden esetben felelős tanítási folyamat.

A jól szocializált kutya:

- nem viselkedik agresszívan
- konfliktushelyzeteket kerüli
- más állatfajokkal is együtt tud működni
- el tudja fogadni a változó falkaösszetételt, abban elfoglalt rangsorát
- együttműködik vezetőjével minden körülmény közt, elfogadja döntését, utasítását és korlátozását is. A kutya nem akar vezető lenni, csak nem megfelelő vezető mellett kényszerül erre a döntésre.

A kutya szociális és kognitív képességei

Az ember az evolúció során sok állatot próbált háziasítani. Volt, amelyet sikerült és volt amelyiket nem tudta, vagy félbemarad a folyamat. Ilyen volt pl.: a mocsári hiúz, amit szárnyasok vadászatára alkalmaztak. A hiúz domesztikációja azért maradt félbe, mert a vadászkutyák precízebben dolgoztak a macska pedig jobb rágcsálóiért bizonyult. A kutyát alapvetően három tulajdonsága tette képessé arra, hogy az ember legjobb barátja legyen.

1. Falkaösztön: a farkas családi szerveződése nagyon hasonló az emberi család működéséhez. A családot az alfa pár és azok utódai alkotják, s ők szoros együttműködésben vadásznak, szereznek táplálékot, így biztosítva a falka életben maradását. Az emberi család szerkezete nagymértékben hasonló, így nem okoz különösebb nehézséget az ebbe való beilleszkedés.
2. Mérete: termete kisebb, mint az emberé, ez megkönnyíti a rangsor kialakítását is. Kölyökkorától kezdve azt tanulja meg, hogy az ember nagyobb és erősebb s ezt felnőttkorában sem kérdőjelezi meg. A nála nagyobb állatokat nem lehet lakásban, magunk mellett tartani, a kisebbeket pedig kivinni és szemmel tartani nehéz.
3. Táplálkozása: a kutya a macskával ellentétben, ami tisztán húsevő, opportunista ragadozó, az elejtett állat zsigereit is és a benne levő előemésztett növényi táplálékot is elfogyasztja. Emellett gyümölcsöket is eszik. Az ember, mint mindenevő hasonlóan táplálkozik, bár több növényi eredetű ételt fogyaszt, ebből is látható, hogy a kutya táplálása egyszerű az ember számára. A növényevő állatok esetében a táplálás problémás hisz legelőt kell biztosítani. Legeltetés nélkül viszont nagy mennyiségű takarmányt kell elraktározni, ami megint csak akadályokba ütközik. Ugyanakkor a növényevő állatok folyamatos táplálkozásukból kifolyólag nem szoktathatók szobatisztaságra, a ragadozók viszont igen. Ugyanis a ragadozó állatok állandó helyen élnek, ahonnan portyázni járnak. A nőtények itt hozzák világra, és itt nevelik a kölykeiket. Ezért ezt a helyet tisztán tartják, s csak onnan messze ürítenek.

A kutya szocializációja során alkalmazkodott az emberhez új, emberi viselkedésminták jelentek meg nála:

- együttműködési készség
- közös akcióra való igény (nem csak hajlandóság)
- kötődés magas foka – inkább az emberhez kötődik
- szabályok megtanulása
- szemkontaktus
- érzelmekre és az emberi érzelmekre való reagálás képessége.

Az ember szelekció során ezek alapján válogatta s szaporította tovább az egyedeket. Azokat, amelyek megfeleltek arra, hogy együtt éljenek vele. Ennek a hosszantartó folyamatnak az eredménye, hogy a kutya tud és akar is együttélni, együttműködni az emberrel, teljes mértékben alkalmazkodni tud az emberi életvitelhez, szokásokhoz, rituálékhoz. Érti mit szeretne tőle az ember (Csányi, 2021a; Csányi, 2021b).

De ahhoz, hogy kutyán felnőttkorában stresszmentes, egészséges és kiegyensúlyozott viselkedésű legyen elengedhetetlen a megfelelő időben, helyesen, jól végig vitt szocializáció.

Szocializáció időszakai:

Az **első kritikus időszak** a 1-21. nap: ekkor a legnagyobb kihívás a kiskutyának az életben maradás. Kizárólag az anyával van kapcsolata. Szükségei: táplálék, meleg, alvás és gondoskodás tisztogatás).

A **második kritikus időszak** a 3 és 7 hetes kor között: ekkor kezdődik a szocializáció. Kapcsolatot teremt fajtársaival (alomtársai, anya, később más kutyákkal). Érzékszervei aktívak lesznek: lát, hall, szagol. A tenyésztőknek itt már fontos szerepe van a környezeti ingerek habituációjával.

A **harmadik kritikus időszak** 12 hetes korig tart. Ekkor kerül a kiskutya az új gazdához, a családhoz, akivel élni fog. A leoptimálisabb és a legfontosabb időszak a kutya – ember kapcsolat kiépítésében, viszonyának kialakításában. Ezért fontos sokat és jól foglalkozni a kiskutyával, mert az a vonzódás/ félelem, ami ebben az időszakban alakul ki fogja jellemezni egész életében a kutyát. Egyénisége, habitusa ekkor alapozódik meg, ezen változtatni később már nem lehet.

A **negyedik kritikus időszak** a 4. hónap végéig tart: ekkor függetlenedik a kutya, ismeri meg tágabb környezetét. Fontos, hogy sok olyan ingerrel ismertessük meg amivel várhatóan találkozni fog élete során (járművek, emberek, állatok, zajok, helyzetek).

A fogékony, úgynevezett szivacs korszak vége körülbelül 5-6 hónapos kor, de ez fajtánként, sőt egyedenként eltérő.

A kutya falkaállat, szocializációja során elengedhetetlen, hogy kutyák társaságában legyen, hisz csak így tanulja meg a kommunikációt, szabályokat fajtársaiktól. Csak így lesz egészséges mentálisan és pszichikailag is.

A nem megfelelő szocializáció később agresszivitáshoz vezet. Akár félelmi, akár védelmi agresszióhoz.

A helyesen szocializált kutya viszont:

- magabiztos egyed lesz;
- a stressztűrőképessége nagy;
- idősebb korában is elfogadja az újdonságokat, változásokat, képes azokhoz alkalmazkodni;
- agresszió veszélye minimálissá válik – főként a félelmi agresszióé
- idegenekkel (emberek és kutyák) való viszony problémamentes.

A kutya kiválasztása, képzése

A segítő kutya kiválasztása kölyökkorban a Volhard teszttel történik. A teszt megmutatja, hogy az adott egyed milyen habitusú, intelligenciájú, mennyire terhelhető, milyen munkaformára alkalmas, s ezáltal azt is, hogy milyen környezetbe/ családba ideális. A teszt elvégzésének legmegfelelőbb időszaka a kutya 49 napos kora. A teszt idegen helyszínen, idegen által történik, szülőktől, álomtársaktól távol. Etetés előtt, egyesével vizsgáljuk a kiskutyákat. Minden tesztfeladatot pontozunk, majd az összesített eredmény mutatja meg a kiskutya teljes egyéniségét. Minden részt 1- 6 között pontozunk.

Teszt részei:

- társas lét igénye
- követés
- önuralom
- dominancia
- dominancia magasba emelve
- tárgyvisszahozás
- érintés
- hallás érzékenység
- látás érzékenység
- stabilitás

A kiértékelés (a tesztben a legtöbbször szereplő pontszám alapján)

1-es eredmény: a kölyök domináns, agresszív, csak kellő tapasztalattal rendelkező tapasztalt kiképző mellett lesz kezelhető, engedelmes jó munkakutya.

2-es eredmény: ez a kiskutya magabiztos és domináns. Szintén csak határozott, tapasztalt vezető tudja kihozni belőle a maximumot. Mellettük válik jó munkakutyává, vagy tökéletes kiállítási egyednek. Bizonytalan vezető kezében kezelhetlenné válik.

3-as eredmény: nyitott barátságos, alkalmazkodik, de nem megalázkodó. Kell neki a foglalkozás, szeret tanulni, így aktív gazdát igényel, akinek van ideje, türelme foglalkozni vele.

4-es eredmény: könnyen irányítható, alkalmazkodó, engedelmes ezért nagyon könnyű tanítani. Hiányzik belőle a magabiztosság, alázatos, szelíd, kiváló családi kutyának.

5-ös eredmény: nem magabiztos, félénk, túlságosan kötődik. Szervezett, kiszámítható életre van szüksége. Idős emberek mellé kiváló társ, akik szeretik, elvárásaik nem magasak.

6-os eredmény: a teljesen önálló kölyök, aki nem mutat érdeklődést az emberek iránt. Szocializálni szinte lehetetlen. Ennek a habitusnak is van előnye, hisz vannak olyan fajták,

amiket kimondottan önálló munkára tenyésztettek ki. Náluk ez az eredmény nem, hogy jó, de kívánatos is ahhoz, hogy a tenyésztési célnak megfelelő munkát tudjon végezni. (*Volhard Kölyökteszt*)

De nem csak kölyökként kerülhet családba egy kutya, hanem felnőttként örökbefogadás során is. Mindig rizikós, hisz a szocializáció kritikus időszaka ismeretlen, úgy ahogy a korábbi életének hatásai, tapasztalatai is. Ennek ellenére mentett kutya is alkalmas lehet terápiás célra. Felnőtt egyedek esetében rehabilitációs kiképző által végzett teszt sor alapján ítélik meg, hogy alkalmas lehet-e a terápiás munkára a kutya. A terápiás kutyák kiképzését már kölyökkortól rehabilitációs kiképző irányítja, segíti. A rehabilitációs kiképző képzés gyakorlatorientált, nagy hangsúlyt fektet a farkas–kutya különbségekre, a munkát megalapozó tudományos vizsgálatokra, a kutya viselkedésének, kommunikációjának ismeretére, a kutya megfelelő képzésére, valamint a terápiában érintett speciális embercsoportok sajátos jellemzőinek ismeretére.

A segítő kutyák, így a terápiás kutyák képzése során az agresszió, félelemkeltés nem megengedett, így például olyan módszerekkel dolgoznak, mint a klikkertréning, a pozitív megerősítés, jutalomfalat, játék, dicséret, vagy a Do as I Do módszer. Optimális esetben, a jó kiképző a kutya és a felvezető egyéniségéhez megfelelő módszereket választ a tanítás, nevelés, során.

A megfelelő szocializáció és engedelmes vizsga után kezdődik meg a terápiás vizsgára való felkészítése.

A terápiás vizsgarendszer két részből áll. Az első vizsgakörben a kutya temperamentumát vizsgálják, különböző terhelések között. A kutya sem félelemet sem agressziót nem mutathat, a felvezetőnek tudnia kell segíteni a kutyát, fel kell ismernie jelzéseit és megfelelően kell reagálnia rá. Tehát nem a kutya, hanem a páros tesz vizsgát, mindkét fél rátermettségét, felkészültségét értékelik. A vizsgát a közreműködő szervezet a MATESZE által delegált megfelelő végzettséggel és gyakorlattal rendelkező két tag és a kiképző egyesület egy tagjából áll. A temperamentum vizsga helyszíne egy zavarásmentes sík terület s egy zárt épület.

Első rész: A területen vizsgálják a kutya alapengedelmességét, gazdával valamint idegennel való munka során is. Megfigyelik reakcióit idegen emberek, csoportok közeledésére (furcsa mozgás, kerekesszék, hangoskodás), kutyákkal való találkozáskor (találkozás gazdával és kutyájával, szabad játék). A 2 percig tartó helyben maradás is ennek a résznek a feladata. Második rész: Élelemmegtagadás, szeparációs szorongás, zajérzékenység vizsgálata zárt térben

zajlik. Ekkor történik a falat elvételének vizsgálata, valamint a váratlan fizikai ingerre (csípés) adott reakció vizsgálata is.

Harmadik rész: szintén nyitott területen zajlik. Ekkor történik a fenyegető közelítésre adott válasz vizsgálata (ennél a résznél nem segíthet a felvezető a kutyának), valamint az élelem elvétele a kutyától.

A temperamentum vizsgán megfelelt párosnak 8 hónapja van felkészülni és gyakorlati vizsgát tenni. A gyakorlati vizsga konkrét csoportban végzett munka. A felkészülés egy már vizsgázott és minimum 12 hónapja rendszeresen dolgozó terápiás kutya-gazda páros munkájába bekapcsolódva történik. A felkészülési idő alatt legalább 15 vagy ennél több alkalommal kell részt venni foglalkozáson. A gyakorlati vizsga feladatsorában kötelező elemeknek kell megjelenni, a foglalkozás felépítést így kell megtervezni. Kötelező elemek: köszöntés, kutya érintése, ölelése; mozgás, zaj a kutya körül; legalább 3 ügyességi feladat (apportírozás, akadály, trükk, alany által kért trükk bemutatása). A kutya vezetése alany által. Jutalomfalat adása a kutyának alany által, valamelyik feladat közben. A foglalkozás megzavarása idegen által. A kutyának végig kontrollálhatónak, idegen által is irányíthatónak kell lennie. Kívánatos, hogy a kutya jól érezze magát a feladatok közben, de legalább stresszmentesen tűrje. Félelmi reakciók megjelenése esetén a vizsga nem lehet sikeres, ugyanúgy, mint motiválatlan vagy kontrollálhatatlan kutya esetében is. De nem csak a kutya hibázhat felvezetői hibák is vannak: nem megfelelő bánásmód, kommunikáció a csoporttal, a kutya reakcióinak nem jó felismerése, arra nem jól történő reagálás.

(Magyar Terápiás És Segítőkutyás Szövetség Egyesület)

A kutya alkalmazhatóságának feltételei intézményi munka során

A hatékony terápiás munkához terápiás team szükséges. Ennek tagjai: kutya és felvezetője, az érintett csoport, a csoport vezetője (szakmailag kompetens), segítő személyzet. Segítő személyek számát mindig az adott csoport életkori, mentális/ pszichés állapota, létszáma és a terápiás cél határozza meg. Fontos, hogy a szakmai csoport rendszeres megbeszélések által kövesse, értékelje, s ha kell módosítsa az elérni kívánt célt.

Ahhoz, hogy egy kutya és felvezetője megkezdje a munkát egy intézményben, ahhoz a 27/2009. (XII. 3.) SZMM a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól által előírt vizsgával rendelkezzen, érvényes terápiás tanúsítványa legyen. Emellett együttműködési megállapodást köt az intézmény és a terápiás párost alkalmazó egyesület, mely tartalmazza a foglalkozások helyszínét, gyakoriságát, időtartamát.

A foglalkozások ideális helyszíne zárt, bármilyen terem megfelelő, amely csoport létszámának s a foglalkozás céljának megfelel, valamint a kutya mozgását sem akadályozza. Fontos

szempont, hogy könnyen takarítható legyen, inkább parketta vagy műanyag borítású mintsem szőnyeges. A kutya felszerelést, eszközeit a kutya vezetője biztosítja. A kutya szőre, végtagjai, szeme, füle tiszta, ápolt kell legyen. Munkát végezni csak egészséges kutyával lehet. Az alapvető higiéniai és állategészségügyi szabályokon túl a terápiás ebek egészségügyi előírásait szintén a 27/ 2009. (XII. 3.) SZMM rendelet tartalmazza.

A csoport számára olyan fejlesztő eszközök beszerzése, alkotása célszerű, amely összekombinálható a kutya felszerelésével például tépőzárral a kutya hámjára rögzíthető.

Fontos, hogy a foglalkozáson résztvevők/törvényes képviselői beleegyező nyilatkozatot töltsenek ki, valamint egészségügyi nyilatkozat is szükséges. A kutyás foglalkozásoknak alapvetően két kizáró oka lehet: Az egyik a nem kezelt állatszőr allergia, a másik pedig a szorongás, félelem a kutyától.

2.1.2 Az állatasszisztált intervenciók tudományos háttere

Edward. O. Wilson amerikai biológus 1984 -ben fogalmazta meg a *biofilia* hipotézist, azt, hogy az ember és az őt körülvevő természetes környezet között ösztönös, genetikai kapcsolat van, hisz az ember a természet része. S bár ez a kapcsolat napjainkban egyre távolodni látszik, mégis ott van az emberekben kódolva a természet iránti szeretet, a természet iránti kötődés. (*A Biofilia Elmélet*, 2019) Mivel az ember 99%-ban a természetes közegéhez alkalmazkodik, s csupán 1% a jelenlegi korhoz, amelyben él, ezért nem meglepő, hogy ember és állat közt mindig is volt kapcsolat. Az mai modern kor emberére is nyugtatólag hat az állattal való bármilyen tevékenység. Ennek magyarázata a biofilia hipotézis szerint az, hogy amíg az ember együtt élt az állatokkal, addig az állatok viselkedéséből következtetni tudott az őt fenyegető veszélyekre, vagy éppen a nyugodt állat megnyugvással töltötte el, hogy nem leselkedik rá veszély.

Történelmi szempontból öt nagy egységre osztható az ember – állat kapcsolat:

Egység időszaka az ember teljes egészében a természet része volt, azzal szoros egységben létezett. Az *Australopitecus* a vizsgálatok szerint hasonlóan élt, mint ma a csimpánzok. Tápláléka nagy részt növényekből állt, emellett összehangolt csoportos vadászatot is folytatott. Folyamatosan vándorolt, nem különbözött a többi állatfajtól, a természeti környezet hatásai pont ugyanúgy hatottak rá, mint bármelyik másik fajra.

Az állat, mint táplálék/verseny társ/ellenfél a *Homo habilis* már egyre többet vadászott, kezdetleges kőfegyverekkel, szakócékkal. A kezdetleges eszközök és az összehangolt vadászat lehetővé tette a nagyobb állatok elejtését is. Az ember ekkor már megismerte az állatok viselkedését és ezt a tudást alkalmazta a vadászat során is. Így a vadászat egyre eredményesebb lett, egyre több zsákmányt tudtak elejteni. Így a vándorló életmódot felváltotta a hosszabb-

rövidebb ideig használt pihenőhely. Erre bizonyíték az emberbolha megjelenése. A fejlődés „hozományaként” eljutottunk oda, hogy a ragadozók veszélyforrás helyett most már versenytárssá váltak, akikkel meg kellett küzdeni az élelemért.

A *Homo heidelbergensis* és a *neandervölgyi ember* vadászata során már sokkal fejlettebb eszközökkel találkozhatunk: lándzsa, dárda, íj melyek hatékonyan bizonyultak a nagytestű állatok elejtésében. Ezek a fegyverek abban is jó szolgálatot tettek, hogy meg tudták védeni magukat a ragadozókkal szemben.

Az állat, mint ellenség mai Kis-Ázsia területén található „termékeny félhold” területén a mezőgazdaság megjelenésével és fejlődésével, az ember felhagyott vándorló életmódjával és letelepedett. Megjelentek az első városok, melyek önellátóak voltak, annyi élelmet tudtak termelni, amely biztosította a lakosság egész éves ellátását. Ez a biztonság mellett függőséget is jelentett, hisz ínség esetén már nem tudtak továbbvándorolni. Ekkor váltak azok az állatok ellenséggé, amik elpusztították azt a mezőgazdasági terményt, amit az ember nagy munkával termelt meg. Ilyen volt a növénytermesztésben a sáskák és a rágcsálók megjelenése, az állattenyésztésben pedig a nagytestű ragadozók, amik megtizedelték vagy akár teljesen elpusztították az állatállományt.

Az állat, mint erőforrás bár a bálnavadászat már az ókorban megjelent, de ekkor még nem jelentett veszélyt, hisz az esélyek egyenlőek voltak a vadászok és a bálnák közt. Az alkalmazott eszközök és fegyverek fejlődésével ez az egyensúly megbomlott, s a mérleg nyelve az ember irányába billent el. Már nem voltak egyenlőek az esélyek, s az ember ebben az időszakban kezdte irtani az állatokat. Ilyenre példa az afrikai vagy ázsiai trófeavadászat, vagy az Észak Amerika területén ismert bölényvadászat. A vasútépítés során a bölényekkel biztosították az étellemezést, ugyanakkor a bölény, mint szent állat az indián kultúra fontos alapja. E kettő aspektus vezetett oda, hogy a bölény rövid időn belül a kihalás szélére került.

Az állat, mint védendő társ Szomorú felismerés, hogy az ember leginkább öncélúan irtott ki nagyon sok állatfajt. Például Ausztráliában az erszényes farkast, ami – a szintén az ember által lelőtt - kenguruk híján bárányokat kezdte vadászni. Vagy az afrikai kvagga kipusztítása, amit azért vadásztak mert úgy gondolták eleszi a füvet a marhák elől. Rengeteg faj eltűnése, kihalása után mai kor ismerte fel az állatok védelmének fontosságát.

Az állatvédelem története Magyarországon

Ahhoz, hogy ma állatasszisztált foglalkozásokat tarthassunk ahhoz nagy utat kellett bejárni elődeinknek az állatvédelem területén. Hazánkban az első állatvédelmi publikáció 1820-ban jelent meg a Tudományos Gyűjtemény folyóiratban „*Az oktalan állatokon való kegyetlenkedés*” címmel. Ez volt az első felszólalás az állatkínzások ellen. 1843-ban Kubinyi

Ágoston 12 aranyat ajánlott egy olyan nyertes pályaműre mely az állatkínzások felszámolását írja le. A pályázaton Petényi Salamon műve lett a nyertes. Petényi leírja az állatkínzások hátterét, valamint annak káros hatásait nemcsak gazdasági de erkölcsi tekintetben is. Szorgalmazza az állatvédelmi oktatást, az állatvédelmi egyesületek létrehozását és rendőrségi intézkedést is. 1845-ben Almási Balogh Pál javaslatot tesz állatkínzás elleni egyesület megalakulására, mely március 27-én meg is alakul, de csak 15 hónap múlva hagyja jóvá a helytartótanács. 1870-ben alakult meg a Pesti Állatvédő Egyesület Zlamal Vilmos állatorvos vezetésével, de az egyesület társadalmi érdektelenség miatt hamar meg is szűnt. 1879. évi XL. törvény 8 nap elzárással és napi 100 Ft büntetési tételt fogalmaz meg az állatkínzókkal szemben. 1880-ban Budapest főváros rendeletet hozott a vágóhidak halászat és ebtartásról az állatok kímélete érdekében. 1882 márciusában megalakult Az Állatvédelmi Egyesület Budapesten melynek főtitkára Herman Ottó volt. 1901-ben Darányi Ignác mezőgazdasági miniszter rendeletet hozott a mezőgazdaságilag hasznos állatok védelmében: denevér, vakond, cickány és a sün mellett 89 madárfaj megjelölésével. 1906-ban alakulnak meg az első vidéki egyesületek, így már nemcsak a fővárosban érhető el az állatvédelmi egyesület. 1937-ben Magyar Állatvédők Országos Egyesülete névre változtatták az Állatvédelmi Egyesület nevét. Ezután országunkban a II. világháború és az azt követő időszakban állatvédelemmel kapcsolatos intézkedések nem voltak, csak 1976-ban szerveződött újra az Állatvédelmi Egyesület Károlyi Mihályné vezetésével, s 1984 óta a Herman Ottó Országos Állat és Természetvédelmi Egyesület nevet viseli. 1981-es Állategészségügyi Szabályzat az állatok tartásáról, szállításáról és levágásáról rendelkezik. Az igazi áttörés 1986-ban történt az állatvédelem területén. Ekkor kezdődtek az egyeztetések melynek eredményeként megalkották az 1998. évi XXVIII. Állatvédelmi törvényt. Újabb mérföldkő 2004. X törvény mely az állatkínzást büntetőjogi kategóriába sorolja. Az Állatvédelmi törvény átfogó módosítása 2012-ben az ebtartás, ebrendészet korszerűsítésére törekszik.

Azt hiszem ebből is látszik, hogy az állatvédelem ugyan már megjelent a XIX. században, de igazi áttörést az utóbbi 20 -30 év jelentett.

2.1.3. Az állatasszisztált intervenciók

Elsőként Dr. Boris Levinson volt az, aki a véletlennek köszönhetően felismerte saját kutyája által az állatok jótékony hatását egy terápiás helyzet során. Ezután kezdte el tudatosan kidolgozni az állatasszisztált módszer alkalmazását (Lakos, 2023).

Minden olyan tevékenységet, amely során állatokat vonnak be emberek által végzett foglalkozásokban állatasszisztált intervenciónak nevezzük. Alkalmazhatósága széleskörű, célja

sokrétű lehet. Az állatok jelenléte és részvétele kulcsfontosságú, melynek számos előnye van. Az állatok jelenléte csökkenti a stresszt, szorongást, ösztönözi az aktív részvételt, javítja a verbális és nonverbális kommunikációt. Érzelmi síkon is támogat: a résztvevők empátiás készsége fejlődik, toleranciájuk nő. Komoly személyiségfejlesztő hatása mellett, szociális képességek, a kapcsolatteremtő képesség fejlesztésére is nagymértékben hat. Az állatasszisztált intervenciók közös célja, hogy a résztvevők megtapasztalják az állatokkal való kölcsönhatás számos előnyét és pozitív hatását, miközben a sok fejlesztő hatás mellett önmagukról alkotott képük is realisabbá válik (*Illés Anett: AI Módszer a Kutyás Terápiában*, 2006; Lakos 2023).

Az állatasszisztált aktivitás

Az állat-asszisztált aktivitás általában egy olyan tevékenység, ahol a résztvevők kötetlen formában lépnek kapcsolatba az állatokkal. Ezek a foglalkozások nem követnek szorosan meghatározott célokat, inkább a résztvevők életminőségének javítását helyezik előtérbe. Az állatok jelenléte ösztönzi a résztvevőket a kapcsolatteremtésre, kommunikációra, pozitív érzelmi kötődés alakul ki köztük. Az foglalkozások menete spontánabb, gyakori, hogy a résztvevők alakítják azt. Mivel nincs meghatározott cél, így sem mérés, sem nyomonkövetés nincs a tevékenységek előtt és után. Legfontosabb a pozitív élmények megélése az állattal történő foglalkozás során (*Illés Anett: AI Módszer a Kutyás Terápiában*, 2006).

Az állatasszisztált pedagógia

Tanórai keretek közt, a tananyag elsajátításához, rögzítéséhez, begyakorlásához hívjuk segítségül a terápiás állatot (*Köböl és Topál Munkaformák | Állatasszisztált foglalkozások*). A gyerekek nyitottabbá, motiváltabbá válnak a terápiás állat jelenlétében, így az elsajátított ismeretek is mélyebben épülnek be a pozitív hatások miatt.

Az állatasszisztált terápia

Az állat-asszisztált terápia célja mindig konkrét, meghatározott, s az állatokat tudatosan alkalmazzák a meghatározott cél elérése érdekében. A terápia formája lehet egyéni vagy csoportos. A cél lehet preventív, gyógyító jellegű, hátránycsökkentés, érzelmi – akarati viselkedés pozitív irányba történő elmozdítása. A résztvevő/résztvevők diagnózisa és felmérése alapján a szakember terápiás tervet készít – s ebbe a terápiás folyamatba helyezzük be az állatot. A fejlődést nyomon követik, amennyiben szükséges módosítják a tervet. (*Illés Anett: AI Módszer a Kutyás Terápiában*, 2006; *Köböl és Topál. Munkaformák | Állatasszisztált foglalkozások*)

2.2 A szakmai fejlődés tényeinek összegzése

A képzés során széleskörű ismereteket kaptam a kutya etológiájáról, a fajták kialakulásáról, a tartásáról. Segítőkutya kiválasztásáról, munkájáról, az állatvédelem történelmi háttéréről. Az állatasszisztált intervenciók kialakulásáról, tervezéséről a szakmai team összetételéről. Sok új ismeret birtokába jutottam a kutya szocializációjával kapcsolatban. Most már tudom, hogy covid alatt hozzánk került és hiányos szocializációval rendelkező szuka kutyám nem a hibás nevelés miatt reaktív és fél minden idegentől az utcán. A kiképzéssel kapcsolatos megszerzett tudásom napi munkám során alkalmazom. Hiszek, a többféle épp a kutya és gazdája állapotához igazodó kevert módszerek alkalmazásában. A kutya mellett rálátásom nyílt más fajokkal kapcsolatos fejlesztő munka lehetőségeire, korlátokkal együtt. A megfelelő állatvédelmi magatartás kialakításában is sok, eddigi gondolataim megerősítésével azonos információt kaptam.

2.3 Összegző reflexió a szakmai fejlődésről

Nagyon régi vágyam volt, hogy valami komoly „állatos” képzettséget szerezzek. Több képzésen is részt vettem, volt köztük hasznos és volt olyan is, ami nem igazán adott új tudást, ismeretet. Úgy érzem, ezzel a képzéssel megvalósult egy újabb álom. Rengeteg hasznos tudás birtokában végzem tovább a már megkezdett állatasszisztált munkát kutyáimmal. Már a képzés első félévében volt, amit újra átgondoltam, változtattam az eddigi szokásaimon. A tanulás végre nem teher volt, hanem kíváncsiság és öröm. Öröm, hogy végre azt tanulhatom, amit mindig is szerettem volna.

3.További tanulási és fejlődési célok megfogalmazása

3.1 A képzésen tanultak beépítésének lehetőségei a saját munkába

3.1.1. Az állatasszisztált foglalkozások a Szivárvány Egymiben

Az intézmény bemutatása

A gyógypedagógiai ellátás városunkban, több mint 70 éves múltra tekint vissza. 1949-ben akkor még iskolai tagozatként indult az ellátás. 1979. január 1-én költözött jelenlegi épületébe (Nagykanizsa, Rózsa utca 9.) **Szivárvány Óvoda, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** akkori elődje. Az intézmény neve nagyon sokat változott, jelenlegi nevét a 2021/2022-es tanév óta viseli. Az intézmény lakótelepi környezetben helyezkedik el. Sok ellátott családnak költözött a közeli lakótelepre, gyermekük egyszerűbb közlekedése miatt. Az iskola felvevő körzete kiterjed a környékbeli településekre is, innen és város távolabbi részeiről bonyolultabb az iskola megközelítése, sokszor több átszállással érkeznek tanulóink. Megkönnyíti ezt, hogy az intézmény közelében több buszmegálló is van, ahonnan pár perces sétával eljuthatnak az iskolába. Az épület nyugati oldala térkövezett udvar, itt a délelőtti szünetekben, valamint délután az őszi és téli időszakban is tudnak mozogni a gyerekek. Az épület keleti felén parkosított udvar lett kialakítva, itt található játszótér és egy focipálya. Az iskolaépület teljes egészére, valamint a sportpályára teljes felújítás lenne szükséges, hogy tanulóink biztonságosan és balesetmentes környezetben legyenek az intézményben.

Tagozataink és csoportjaink:

- óvoda 2 csoporttal működik, 2021/2022-es tanévben különálló épületben kapott helyet, a szomszéd utcában.
- általános iskola: 8 tanulócsoporthoz,
- szakiskolai ellátás 3 csoport: 9. előkészítő évfolyam, 9. és 10. évfolyam, ahol a diákok OKJ-s Parkgondozó részsakképesítéssel fejezhetik be tanulmányaikat
- készségfejlesztő szakiskola: felmenő rendszerben kerül kialakításra jelenleg 9. és 10. évfolyam működik – családellátó részsakképesítő szakmai vizsgát tesznek a 12. évfolyam végén az itt tanuló értelmileg akadályozott tanulók
- fejlesztő oktatás – nevelés: kettő nagy létszámú csoport (8 – 8 fő), ez ellátottak jelentős hányada otthonában ellátott
- vegyes életkorú összevont autista csoport

Emellett gyógytestnevelés, logopédia, tiflopedagógiai, szurdopedagógiai, TSMT, Bazális terápia, Alapozó terápia és konduktív ellátásban is részesülnek tanulóink.

A 2016/2017-es tanévtől különálló intézményegységként működik az Utazó Gyógypedagógiai Hálózat. Nagykanizsai Tankerületi Központ területén, városi és a város környéki intézményekben integráltan ellátott sajátos nevelési igényű óvodás, általános iskolás és középiskolás gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs ellátását valósítják meg.

Elismeréseink időrendi sorrendben:

1993 Pedagógiai Nívódíj

1999 Nagykanizsa oktatásáért kitüntető cím

2015 Autizmusbarát Iskola díj

2016 Örökös ÖKO Iskola

2017 Örökös Boldog Iskola

2021 Oktatási Hivatal Bázisintézménye

2022 és 2023 Állatbarát Általános Iskola

Örökös ÖKO Iskolaként az elmúlt években gyermekeink szelektíven gyűjtik a hulladékot az osztálytermekben, komposztálnak és rendszeres szeméthyűjtési akciót szerveznek az iskola környékén. A tanulók fenntarthatóságra való nevelése kiemelt fontosságú, mely az intézmény Pedagógiai Programjában is megjelenik. Gyermekek és felnőttek legnagyobb örömeire bevezetésre kerültek az állatasszisztált foglalkozások. Terápiás kutyák mindennapos jelenlétével a felelős állattartás szemléletét adjuk át tanulóinknak. Állatbarát Általános Iskola pályázat, melyet 2022 és 2023 évben is sikeresen elnyertünk tovább erősíti a felelős állattartás, az állat- és környezetvédelmi attitűd kialakítását.

A gyógypedagógusok jelentős része két diplomával rendelkezik, a gyógypedagógus diploma mellett egyéb szakirányú végzettséggel is bírnak (óvodapedagógus, tanító, tanár, tanulásban akadályozottak pedagógiája szak, értelmileg akadályozottak pedagógiája szak, autizmus spektrumzavar szakirány, pszichopedagógia szak, szomatopedagógia szak, tiflopedagógia, szurdopedagógia, logopédia, konduktor).

Az intézményben 26 fő szakvizsgázott pedagógus dolgozik, sokuknak nem egy, hanem több szakvizsgája is van.

Iskolánkba 4 fő óraadó pedagógus is dolgozik ők digitális kultúra, valamint az angol nyelv tanítást, és napközis foglalkozásokat és utazó gyógypedagógia feladatokat látnak el.

Mint ahogy az az oktatás területén általános tendencia, intézményünk is elnőiesedett tantestületet alkot, csupán 2 fő férfi kolléga dolgozik intézményünkben, ők is közel állnak a nyugdíjkorhatárhoz.

A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő gyógypedagógiai asszisztensek száma 20 fő, így minden tanulócsoporthoz jelen van legalább egy, csak az adott csoportot támogató segítő. Ez tanulóinknak egy nagyfokú biztonságot ad a mindennapokban.

Életkori megoszlást tekintve a tantestület nagy része középkorú vagy annál idősebb. Kevés a fiatal, pályakezdő. Évek óta betöltetlen álláshelyek vannak az intézményben. A létszámihiány már most érezhető és sok kollégánk megy a következő 5 évben nyugdíjba, sajnos nem érkezik a helyükre annyi pályakezdő amennyire szükség van, s magas a pályalehagyó fiatalok száma is.

Munkatársainak megszámlálhatatlan magas színvonalú képzésen képezték/képzik magukat: NILD terápia, Meixner – módszer, AAK, Pedagógus Kiegészítő, Boldog Iskola Program, Kutya terápia fejlesztési lehetőségei óvodásoknál és kisiskolásoknál, Korokan masszázsterápia, A pedagógusok digitális kompetenciájának megújítása, Élni és élni hagyni- az élet ADHD-val, IKT eszközök rendszerszerű használata a tanulási-tanítási folyamatban, Memóriatechnikák és alkotó tanulási módszerek alkalmazásának lehetőségei. A formális továbbképzéseken túl belső továbbképzéseken is képzik magukat a pedagógusok, online szakmai közösségek tagjai, ahol sok jó gyakorlatot, ötletet gyűjtenek.

Az intézményben három munkaközösség működik:

- Értelmileg akadályozott, autista, súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztésére irányuló munkaközösség
- Tanulásban akadályozott gyermekek fejlesztésére irányuló munkaközösség,
- EGYMI intézményegység (utazó gyógypedagógiai hálózat) munkaközössége.

A munkaközösségek éves munkatervet készítenek, ami alapján végzik munkájukat. Az éves munkaterv az intézményi munkaterv mellékletei. A munkaközösségek egymással szoros kapcsolatban állnak, nem határolódnak el egymástól, az gyermekek és az iskola érdekében együttműködnek egymással.

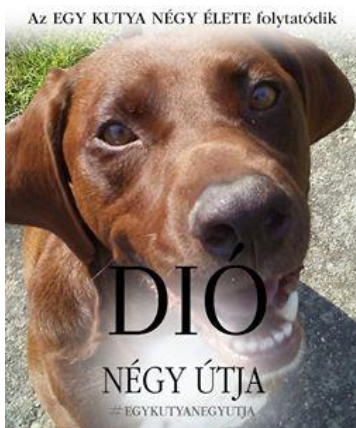
A tanórai tevékenységek mellett, a gyermekek számára szakkörök, foglalkozások széles választéka érhető el: öko szakkör, állatasszisztált foglalkozás, sportszakkör, vers – és színjátszás, tanulásban akadályozottak komplex szakköre, önállóságra nevelés szakkör – célja az értelmi akadályozottak önálló életre nevelése, énekkar, kistudós szakkör. A szakkörökre mindig előző tanév végén lehet jelentkezni. A szakkörök mellett terápiás szakemberink is vannak: alapozó terápia, TSMT, etetésterápia, bazális terápia.

Igyekszünk minél több országos rendezvénybe bekapcsolódni: Pénzhét, Digitális témahét, Fenntarthatósági témahét, Magyar Diáksport Napja, Parasportnap, Egészség hét, Föld napja.

Az intézményünkben „Alapítvány a Fogyatékosokért” szervezet működik. Az Alapítvány anyagi támogatást nyújt intézményi programok megszervezésére, a tanulók támogatására.

Az intézmény külső és belső kapcsolati rendszere is jó. Jól működő, kölcsönös kapcsolatot tart különböző városi szervezetekkel, társintézményekkel: Nagykanizsa Megyei Jogú Város Önkormányzatával, közművelődési intézményekkel, Farkas Ferenc Zene- és Aranyfűszer Alapfokú Művészeti Iskolával, Pedagógiai szakszolgálatokkal, egyházakkal, valamint a Göcsej Kutya Klub Terápiás Csapatával. Szintén jó a kapcsolat a megyei többi gyógypedagógiai intézményével. A belső partnerekkel a Szülői munkaközösséggel, Intézményi Tanáccsal, védőnővel és iskolaorvossal, gyámokkal, Nagykanizsai Család- és Gyermekjóléti Központtal, szülőkkel is kiegyensúlyozott kapcsolata van.

Kezdetek

1. Fotó: Dió

Az egész a '90es évek vége és a 2000-es évek elején kezdődött. Ekkor jártam a gyógypedagógiai főiskolára, s már ekkor megszületett bennem a gondolat: az értelmi sérült gyermekek fejlesztése kutyák által. Ekkor még csak elméleti síkon, hisz kutyás terápiáról akkoriban még nem igazán lehetett hallani Magyarországon. De a belső hang elültette a magot az elmémbe. 2007-ben, második gyermekemmel voltam GYES –en, s ekkor már az internet által kitágult a világ. Így ismerhettem meg, azt az úttörő hölgyet, akinek a neve mára méltatlanul kikopott a kutyaterápiás körökből. Elsők között publikált a témában

Magyarországon, azt gondolom munkássága mérföldkő kutyaterápiás körökben. Könyve, az - AI módszer a kutyás terápiában - mai napig alapmű számomra. Vespa nevű terápiás ebével ő akkor már dolgozott, s nagyon támogatott álmaim megvalósításában. Vele egyidőben egy másik nagyszerű emberrel is kapcsolatot építettem – a legnagyobb múlttal rendelkező, hazai segítőkutya kiképző szervezet elnökéve. Közben telt az idő, de a közelben még mindig nem volt olyan egyesület, ahol terápiás kutyák képzésével foglalkoztak volna. Budapestre, Szombathelyre, Debrecenbe járni képzésre pedig nem volt megvalósítható számomra. Így az álom továbbra is álom maradt. Figyeltem a médiát, a kutyás életet hátha jelet kapok.

Tízévnnyi terápiás álom - és munkával eltöltött év után -, 2014-ben születésnap ajándékként érkezett hozzánk az akkor 8 hónapos Dió. Hosszú évek munkáját kezdtük meg, időközben képző helyet is váltottunk, s munkánk gyümölcse 2019. április 23 –én érett be. Hivatalosan is a Göcsej Kutya Klub terápiás párosává váltunk. Mivel az intézmény vezetése végig támogatott

innovatív elképzelésben, a tanév végi gyermeknapon már szolgálatba is állhattunk, s nagy örömmre a jövő évi tantárgyfelosztásban három szakköri órát is jelöltek ki nekünk. Eközben Göcsej Kutya Klub pályázatot nyújtott be a Mol Gyermekgyógyító Programjára, mely szintén sikerrel zárult, így ősztől a három szakköri óra mellé, három óra pályázat által támogatott foglalkozás is társult. Már nyáron elkezdtem tervezni a következő évi tematikát. A Mol Gyermekgyógyító program kedvezményezettjei: az autista csoport gyermekei, a fejlesztő nevelés – oktatás két csoportja, és az óvodai csoportunk lett. Mindegyik csoport vezetőjével hosszú órákat töltöttünk el, míg kigondoltuk, kidolgoztuk az adott csoport igényeinek megfelelő tervezetet. Figyelmesen hallgattam őket, hisz ők azok, akik a legjobban ismerték a csoportjukba járó gyermekek fejlettségi szintjét, fejlődési ívét és fejlesztendő területeiket. Én ehhez tudtam hozzáigazítani a kutya általi tevékenységet. Az autista csoportban a szociális kompetenciák fejlesztése lett a fő terület, a fejlesztő iskolai csoportokban az érzékelés, érzelmkifejezés, életminőség jobbá tétele, az óvodai csoportban a mozgások (nagy és finommotoros tevékenység) a kommunikáció és a szociális készségek kaptak hangsúlyt. A Mol Gyermekgyógyító Program foglalkozásait szabadidőmben végeztem.

Elérkezett a 2019/2020-as tanév. Ekkor indult útjára a teljesen új, eddig még soha nem létező állat-asszisztált munka az Szivárvány EGYMI falai közt. Ősztől a jelentkezések alapján kialakítottam a három szakköri csoportot. Életkor, valamint fejlesztési terület alapján választottam egy-egy csoport résztvevőit. Nagy előnyt jelentett, hogy az előző tanév végén – a sikeres vizsga után – már bevihettem Diót magammal, így megismerkedhettünk az iskola összes tanulóival, és ők is megismerték Diót. Már ekkor adatgyűjtésbe fogtam – melyik gyermeknek, hol tudunk segíteni. Felkerestem az osztályfőnököket és velük egyeztetve választottuk ki, kinek ajánljuk elsősorban a foglalkozást. Emellett természetesen jelentkeztek olyanok is, akiknek szüleik úgy gondolták hatékony lenne gyermeküknek a kutyás foglalkozás. Ezekben az esetekben, felkerestem a szülőket, milyen elképzeléseik, elvárásaik vannak a kutyás foglalkozástól, tisztáztam a cél- és feladatrendszert velük. Fontosnak tartottam, hogy a jelentkezett gyermekek szülei is megismerjék Diót, valamint, hogy teljes körű tájékoztatást kapjanak a kutyás terápia törvényi szabályozásáról, a foglalkozások tematikájáról, ezért a tanév második hetében tájékoztatót tartottam egy délután az érintett gyermekek szüleinek. Emellett minden gyermek törvényes képviselőjével kitölttettem egy adatkezelési nyilatkozatot, és egy bejegyző nyilatkozatot a foglalkozásokon való részvételről. Természetesen tájékoztató anyagot is küldtem minden gondviselőnek. Állatasszisztált munkámat egy fő nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő gyógypedagógiai asszisztens segítette és segíti a mai napig a szakkörökön.

A fentiekből látható, hogy idén már ötödik éve folytatom ezt a tevékenységet. Most már két kutyával, hisz Samuel nevű tacsskómmal 2021. május 25-én tettem sikeres vizsgát. Azóta ő is a Szivárvány EGYMI munkatársa.

2. Fotó - Samuel

Szakköri tevékenység

A szakköri tevékenység, mint állatasszisztált aktivitás elsődleges célja a kikapcsolódás, az élménynyújtás, az, hogy a gyerekek egyszerűen csak jól érezzék magukat, szorongásuk csökkenjen. Ennek ellenére van egy vagy több kijelölt terület, melyet fejleszteni szeretnénk, így a kutyás foglalkozásokra is előzetes tervezés alapján készülök segítőmmel közösen. A megvalósítás során viszont nagyfokú rugalmasságra van szükség. Mindig az adott csoport mentális és lelkiállapotához kell igazítani minden tevékenységet, emellett kiemelt figyelmet kell szentelni a kutya állapotának és igényeinek. A kutyás foglalkozások során az első a kutya, az ő biztossága, pszichés és fizikai formában is.

Az első, bevezető tanév a 2019/2020 -as volt. Nagy reményekkel és kíváncsisággal vágtunk neki a közös munkának. Hogy minél jobban, szakszerűbben tudjam a foglalkozásokat tartani, szakirodalmat hívtam segítségül: Lakos Judit Varázsmancsok köteteit, Illés Anett: AI módszer a kutyás terápiában könyvét és a Pata és Mancs Négy lábú Tanársegédek kiadványából merítettem. Egy mozgásfejlesztő, egy beszéd és kommunikáció központú és egy szociális készségek fejlesztését megcélzó csoportot alkottam. Az évek során ez a csoportalakítás azóta is releváns, így azóta is ez a három csoport működik, ami változik, az a résztvevők száma és személye.

A fő irányvonal mellett egy - egy foglalkozás során, komplex módon fejlesztettük/fejlesztjük a következő készségeket, képességet: mozgás: nagy -, és finommozgás, egyensúly, figyelem, együttműködési és szociális készségek, verbális és nonverbális kommunikáció, emlékezet, munkamemória, szerialitás, problémamegoldás, szem – kéz koordináció, grafomotorika, logopédiai gyakorlatok, érzékelés, észlelés, testséma- testtudat, türelem, emápitá, beleérző képesség, önérvényesítés – én határok kijelölése, téri és síkbeli tájékozódás, személyközi kapcsolatok.

Reflexió

Az intézmény vezetése már az első megkeresésemkor támogatta innovatív kezdeményezésem a kutyás foglalkozások irányában, a terápiás kutya jelenlétét az intézményben. A jelentkezők száma évről – évre nő. Ennek oka, hogy azok a gyermekek, akik előző években is jártak továbbra is szeretnének jönni, ugyanakkor új belépők is vannak minden évben. Sajnos a 3

szakköri óra befogadóképessége limitált, de igyekszem úgy alakítani a foglalkozásokat, hogy minden gyermek részesülhessen az élményben, forgószínpadzerűen heti váltásban oldjuk meg ezt a kihívást. A gyermekek fejlődését, változását csak szubjektív módon pedagógusok, szülők általi elmondás alapján követtem eddig. A visszajelzések alapján a gyermekeknek nőtt az önbizalma, határozottabbak lettek, nyitottabbak és nonverbális kommunikációjuk is fejlődött. Nyilván nagyon nehéz objektíven mérni egy – egy területre gyakorolt hatás nagyságát, hisz a gyermekek más fejlesztő foglalkozásra is járnak, s tulajdonképpen egész iskolai tartózkodásuk alatt hatással vagyunk személyiségük és képességeik fejlődésére.

Állatasszisztált pedagógia gyakorlata

A második tanévtől már tanórai keretekben is segítségül hívtam kutyáimat, egy – egy témakör elmélyítésénél, gyakorlásánál. A következőben ennek gyakorlatát szeretném bemutatni. Az első 4. csoportos számolás- mérés tantárgy számköri ismereteinek gyakorlása.

Csoportprofil

A számolás-mérés tanórán résztvevő 4 fő értelmileg akadályozott tanuló tudása szórt képet mutat. Elemi tapasztalatok tárgyak tulajdonságiról tematikai egységben jó ismereteik vannak: felismerik és meg tudják fogalmazni azonosságokat, különbözőségeket. Két jellemző alapján megfelelő elemet kiválasztják. Tájékozódás területén térbeli, síkbeli viszonyokat felismerik, megfogalmazzák. Időbeli tájékozódásuk nehezített, napszakokban is nehezen tájékozódnak, évszakok körforgását egyféle sorrendben mechanikusan tudják csak (tavasz-nyár-ősz-tél). Mennyiségek tematikai egységben 2 fő a kerettantervi minimumnak megfelelő szinten teljesít, 2 főt pedig felfelé differenciálva tevékenykedtettem.

Csoportprofil: Személyiségi jogok védelmében és az egyszerűség kedvéért az ABC első négy betűjével jelölöm őket.

A.A. 10 éves lány. Már óvodai nevelésben is intézményünk ellátásában volt. A szakértői vélemény alapján halmozott fogyatékossgal élő. Mozgásszervi fogyatékossgából adódóan kerekesszéssel közlekedik, állandó nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő gyógypedagógia asszisztens segíti az iskolában töltött időszakban. Nem szobatiszta, különleges bőrbetegsége miatt állandó egészségügyi ellátást igényel. Egyéni fejlesztése során kiemeleten kezelem: testséma fejlesztés, testkép kialakítását, szem-kéz koordináció fejlesztését, kommunikáció fejlesztését. A tanulás- tanítás folyamatát speciális eszközökkel tesszük számára hatékonyabbá (AAK eszközök). Idei tanévben kezdte el tanulni és használni az AVAZ augmentatív kommunikációs programot. Amióta ezzel kommunikál, beszéde is megindult, tisztábban

artikulál, érthetőbben beszél. Nevén szólítja társait, tanárait, számokat számkép alapján felismer, megnevez. Leszámol, műveltet végez. Nagy alakú számkártyákkal és kupakkal dolgozik, ezeket látja, illetve tudja megfogni. Rendkívül vidám, pozitív személyiség.

B.B. 10 éves lány. Többségi óvodából érkezett. A szakértői vélemény alapján közepes súlyos értelmi fogyatékos. Verbális megértése alacsony szinten funkcionál, új ismeretek elsajátítása, bevésése, előhívhatósága nehezített. Pszichomotoros tempója életkoránál lassabb. Vizuális differenciálása gyengén fejlett. Ismeretei jelentősen elmaradnak az életkortól elvárható szinttől, olvasásában betűtévesztések figyelhetők meg. Matematika területen eszköz segítségével több hibával dolgozik. Fejlesztésénél kiemelten kezelem az elvont fogalmak összefüggések megértésének elősegítését, szám és műveletfogalom fejlesztését fokozatosan bővülő számkörben, matematikai műveletek gyakorlását és az analógiás és logikus gondolkodás fejlesztését.

C.C. 12 éves lány, óvodai ellátásban is intézményünk látta el, az osztályba évfolyamisméltóként csatlakozott 1. évfolyamon. A szakértői vélemény alapján közepes súlyos értelmi fogyatékos. Alapvető szabályokat betartja, feladathelyzetbe bevonható, feladatait képességeinek megfelelően felnőtt irányításával végzi. Beszéde nehezen érthető. Fejlesztése során a szám- és műveletfogalom fejlesztését, a tapasztalatok feldolgozását, a matematikai ismeretek alkalmazását és a kognitív funkciók fejlesztését tűztem ki.

D.D. 11 éves lány. A szakértői vélemény alapján közepes súlyos értelmi fogyatékos. A megismerő funkciók tartós és súlyos zavar, az intellektuális képességek általános gyengesége áll fent. Epilepsziás. Beszéde nehezen érthető, szándékának elmondásához segítséget igényel. Visszahúzó, gátlásos gyermek. Feladathelyzetbe bevonható, téri orientációja bizonytalan. Gyakran hiányzik, melynek következtében fejlődésének üteme gátolt. Fejlesztések során kiemelten kezelem: időbeli tájékozódás fejlesztését, téri relációk fejlesztését, formaérzékelés, és az összehasonlító képesség fejlesztését, szerialitás fejlesztését és a tartós koncentráció fejlesztését.

Óraterv

A pedagógus neve: Koller Rita

Intézmény: Szivárvány Óvoda, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Általános Iskola, Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (OM: 200790)

Műveltségi terület: Matematika

Tantárgy: Számolás - mérés

Tanítási óra/foglalkozás típusa: Délelőtti tanóra

Osztály: 4. csoport

Óra típusa: gyakorló óra, állat – asszisztált óra

Az óra témája: Összeadás 5-ös számkörben

Az óra cél és feladatrendszere:

- Biztos számfogalom stabilizálása 5-ös számkörben
- A hozzátétel gyakorlása az ötös számkörben
- Tanult ismeretek tudatos alkalmazása
- Érzékelés – észlelés fejlesztése
- A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül
- Anyanyelvi kompetencia, kifejezőkészség fejlesztése

Tantárgyi kapcsolatok: Kommunikáció, Játékra nevelés, Ének- Zene, Mozgásnevelés, Technika Életvitel és Gyakorlat

Felhasznált források:

20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről

Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógia Módszertani Intézmény Kerettantervre épülő helyi tanterve a sajátos nevelési igényű tanulók (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott) részére 2020.

Koller Rita: Számolás – mérés tanmenet 4. csoport

Helyszín: Szivárvány Óvoda, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Általános Iskola, Szakiskola Készségfejlesztő Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

A tanulókat csoportbontott óra keretében, az osztálytermen kívül – más helyiségben – tanítom.

Mozgássérült tanuló munkáját gyógypedagógiai asszisztens segíti. Együtt dolgozik velünk, de *differenciáltan*. Ezt dőlt betűvel jelezem az óravázaltomban. A.A.

Egy fő sok hiányzása miatt jelentősen le van maradva- az ő differenciált feladatait **kék** színnel jelzem. **D.D**

Időkeret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégia			Megjegyzések
		Módszerek	Tanulási munkaformák	Eszközök	
'2	<p>I. Szervezési feladatok: (másik teremből jövünk át) Mindenki keresse meg hol szokott ülni. Taneszközök előkészítése: - Tegyétek le a padra a tanórához szükséges eszközöket!</p>	kérés	frontális munka	Gyakorlókönyv, füzet, tolltartó csipeszek, kupakok, számkártyák	Az órához szükséges eszköz (csipeszek, kupakok, számkártyák) a szünetben előkészítettem.
'4	<p>II. Ráhangolódás, hangulati előkészítés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ahogy látjátok, ma ismét Sammyvel fogunk dolgozni. Először mindenki üdvözlje a szokott módon őt. (pacsit kell kérni és megsimogatni) <p>D.D. Segítséggel kér pacsit. A.A. Odaviszem hozzá és megsimogatja. Gyorsan ismételjük át: Milyen állat Sammy? (kutya) Milyen fajta? (szálkásszőrű tacsó) Milyen munkát végez? (terápiás kutya)</p>	motiválás, ráhangolódás, átmozgatás, tevékenykedtetés	frontális munka egyéni tevékenykedtetéssel	kutya	tantárgyi kapcsolat: Kommunikáció, Technika Életvitel és Gyakorlat

	Mért van itt ma velünk? (segítsen minket számolni tanítani)				
'1	<p>III. Motiváció, a tanóra célkitűzése:</p> <p>Ezen az órán is kaptok feladatot Sammytől. Aki ügyesen megoldja, az meg is tudja majd etetni.</p> <p>5-ös számkörben már szépen tájékozódunk, ma megpróbáljuk felidézni mit tanultunk az összeadásról tavaly.</p>	<p>motiválás, tanítói közlés</p>	<p>frontális munka</p>		
'5	<p>IV. Megelevő ismeretek felidézése</p> <p>1. Számjegyek írása</p> <p>Először húzzuk alá az előző munka végén a lapot.</p> <p>Kihagyunk alatta 2 sort! A 3. sorban kezdünk el dolgozni, a sor elején. Pöttyözd meg hol kezdés el dolgozni! (leellenőrzöm mindenkiét)</p> <p><i>Számkártyákat készíti elő asszisztens segítségével.</i></p> <p>Füledre lesz szükséged! Számold meg meg mennyit ugat Sammy! Nyisd az ujjaid amikor ugat! Írd le a számot a füzetedbe!</p> <p><i>A.A Számkártyákat rakja ki maga elé.</i></p>	<p>motiválás, ismétlés, megfigyelés, ellenőrzés emlékezet, koncentráció, rendszerezés, megbeszélés, magyarázat, szemléltetés, jutalmazás</p>	<p>frontális munka egyéni tevékenykedtetéssel</p> <p>szükség esetén egyéni megsegítés</p>	<p>füzet, ceruza, radír</p>	<p>kutya ugat – gyerekek nem látják csak hallják</p> <p>Gyerekek, sorban egymás után húznak, számot,</p>

<p>'5</p>	<p>D.D. Álló egyenes írása füzetbe, egy négyzetrács kihagyásával.</p> <p>Nézzük meg a nyerő számsort! Akié nem jó, radírral javít.</p> <p>A.A. AVAZ program segítségével felolvassa nekünk a számokat.</p> <p>2. <u>Számkép – mennyiség – ujjkép egyeztetés</u></p> <p>Sammy hámjára számkártyákat tettem.</p> <p>Kiválasztod, leveszed, megfordítod.</p> <p>1</p> <p>Megnevezed a számot. Leteszed az asztalra.</p> <p>Nyiss ki annyi ujjad, amennyit a kártya mutat.</p> <p>Számolj ki annyi jutifalatot, amennyit látsz a kártyán. Tedd a kártya alá!</p>	<p>ismétlés, megfigyelés, ellenőrzés emlékezet, koncentráció, rendszerezés, megbeszélés, magyarázat, szemléltetés, jutalmazás</p>		<p>számkártyák a kutya hámjára erősítve jutalomfalat</p>	<p>számlálnak. Meg kell jegyezni melyik szám volt az övé.</p> <p>Mindig 0-tól 5ig szerepelnek a számok, így én is és asszisztens is húz egy számot, kiszámolja a jutifalatot. A gyerekeknek ilyenkor az a feladatuk – hogy figyelik mi jól dolgozunk –e.</p>
-----------	--	---	--	--	--

¹ saját fotó

<p>'5</p>	 <p>2</p> <p>D.D. Segítséggel számlál.</p> <p><i>A.A. Felemelem a kutyát – ő választ kártyát, melyet az asszisztens vesz le és helyez az asztalra. A többit önállóan végzi, szükség esetén segítségadással.</i></p> <p>3. Számok közötti reláció</p> <p>Itt vannak egymás mellett a számok. Alatta a jutifalatok, szépen odarakva.</p> <p>Melyik nagyobb? Az 5 vagy a 0? (sorban haladunk végig a soron)</p> <p>Mindenki emlékszik melyik szám volt az övé? (elakadás esetén segíték) Rendezzük sorba őket! Melyik a legkisebb szám? (0) Melyik következik utána? Mindenki figyeljen, mikor kerül ő sorra!</p>	<p>rendszerezés, magyarázat, ellenőrzés értékelés jutalmazás,</p>			
-----------	--	---	--	--	--

² saját fotó

	<p>Nagyon szépen sorba rendeztük!</p> <p>Kié volt a 0? – Mennyi jutit adsz? (semennyit)</p> <p>Kinél volt az 1? Mutasd az ujjadon mennyi falatot adsz Sammynek! Vedd el és add neki! (és így haladunk végig 5-ig)</p> 				
'8	<p>IV. Meglévő ismeretek alkalmazása, gyakorlása:</p> <p><u>Hozzáátétel cselekedtetéssel</u></p> <p>1.</p> <p>Hány kék csipesz van Sammy hámján? (kettő)</p> <p>Mindenki hallotta? Kettő! Rakj magad elé te is kettő</p>	<p>gyakorlás,</p> <p>rögzítés,</p>	<p>differenciált egyéni</p> <p>segítségnyújtás</p>	<p>kutya</p> <p>csipeszek</p>	<p>Egy gyermek a kutyával a dolgozik, a többiek a padon rakosgatják a kupakokat.</p>

³ saját fotó

<p>'6</p>	<p>kék kupakot! Most tegyél hozzá egy pirosat! (A „kutyás” gyermek csipeszel, a többiek rakják a kupakokat)</p> <p>Mit csináltunk? – <u>Hozzátettünk.</u></p> <p>Több lett vagy kevesebb? <u>Több!</u></p> <p>Számold meg hány csipeszünk lett <u>összesen</u>?</p> <p>Mondjuk el mi történt?</p> <p>Volt 2 kék hozzátettünk egy pirosat! Mennyit lett így? Három!</p> <p>Minden gyermek dolgozik a kutyával, mindenkinek meg is kell fogalmaznia mi történt.</p> <p>D.D. 3-as számkörben kap feladatot.</p> <p><i>A.A. Asszisztens csipteti fel helyette a csipeszeket, de neki kell megszámolni – elmondani.</i></p> <p>2.</p> <p>Most Sammyke pihen, mi pedig tovább dolgozunk. Feladat ugyanez lesz, de most mindenki a padon dolgozik kupakkal.</p>	<p>magyarázat,</p> <p>ellenőrzés</p> <p>dicséret,</p> <p>jutalmazás</p> <p>tanultak</p> <p>alkalmazása</p> <p>rendszerezés</p> <p>magyarázat,</p> <p>ellenőrzés,</p> <p>értékelés</p>	<p>szükség esetén</p> <p>egyéni</p> <p>segítségnyújtás</p> <p>egyéni</p> <p>segítségnyújtás</p>	<p>kupakok</p> <p>piros, kék kupakok</p>	<p>A színek ugyanazok piros – kék.</p> <p>tantárgyi kapcsolódás: ének – zene, mozgásnevelés</p>
-----------	--	---	---	--	---

	<p>(különböző tempóban számolok, növekvő és csökkenő sorban is)</p> <p>Most ti számoltok – mindig egy valaki és a többiek rá figyelnek. (A sorrendet én jelölöm ki)</p> <p><i>A.A Mozgássérülése miatt ő ebben a játékban nem tud részt venni, ezért tacsós puzzle-t rak ki a számok sorrendjében 5-ig.</i></p> <p>4</p> <p>2. Értékelés</p> <p>Egyéni és csoportmunka értékelése</p>	<p>értékelés jutalmazás</p>			<p>tacsós puzzle</p>
--	---	---------------------------------	--	--	----------------------

⁴ saját fotó

'4	<p>Mivel ilyen ügyesek voltatok, mindenki kérhet Sammytól egy trükköt.</p> <p>Pakoljunk össze és menjünk vissza az osztályotokba! Nagyon megdicsérlek benneteket!</p> <p>Sokat és jól dolgoztatok!</p>				
----	--	--	--	--	--

Reflexió

A csoportbontásos tanórát egy másik osztály tantermében tartom. Az első órán bejártuk a helyszínt, rögzítettük a szabályokat. A tanteremben, mivel számukra idegen helyen voltunk, kijelöltük az ülésrendet és megmutattam a szelektív hulladékgyűjtőket, hogy itt is alkalmazni tudjuk az ÖKO szemléletű szemétyűjtést. Ez az óra is a helyszín elfoglalásával, a saját hely megkeresésével a teremben kezdődött.

A tanórán a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő gyógypedagógiai asszisztens segítette a munkámat. A kollégával több éve együtt dolgozom. A közös munka megkezdése előtt megbeszéltem vele elvárásaimat vele szemben és a gyerekektől elvárt munkáról is. Tanórámon támogatóan volt jelen.

Állat-asszisztált foglalkozásokat tartok az intézmény tanulóinak, így természetesen a számolás-mérés tanórán is aktívan alkalmaztam a kutyákat.

A gyerekek nagyon szeretik az állat –asszisztált órákat, bármelyik kutya jelenléte örömmel tölti el őket. Az óra szabályai közt szerepel, hogy kutyát csak feladatnál, felszólításra lehet megközelíteni, s hihetetlen önuralomról tesznek minden órán tanúbizonyságot, amikor megállják, hogy ne rohanjanak a kutyához, aki farok csóválva várja őket.

Az óra cél és feladatrendszere, mely megegyezik a középsúlyos értelmi fogyatékosok kerettantervének követelményeivel, a következő volt:

Az állat–asszisztált órák keretének megfelelően üdvözléssel kezdtük meg a ráhangolódást az órára. Ők már tudják, pacsí, másik kézzel simogatni. A kutya jelenléte motiváló hatással van a tanulókra. A tanórán saját értékelési rendszert alakítottam ki, mely szerint a helyesen elvégzett feladatok számát összegyűjtve óra végén kutyával végzett játékos feladat a jutalom.

Töreksem arra, hogy minden alkalommal kihasználjam a tantárgyi kapcsolódásokat, ebben az esetben a kommunikáció, technika, életvitel és gyakorlat tantárgyakkal. Meghatároztuk a kutya fajtát, fajta és munkameghatározást, gondozását és hogy mit jelent az ember számára a kutya. Azt gondolom, ezen a területen széleskörű ismeretekkel rendelkeznek, annak köszönhetően, hogy rengeteget kérdeznek, érdeklődnek, amire én mindig nagyon szívesen válaszolok.

A füzetvezetés általunk meghatározott szabályai szerint, aláhúztuk az előző órai munkát, jelölve ezzel az új óra feladatait. Fontosnak tartom ezt a füzetvezetési rendet, hiszen amellet, hogy a tanulók átlátják a füzetüket, információt ad a napközis nevelőnek és a szülőnek is a haladásról. Kihagytunk két sort, a harmadikba kezdünk dolgozni. Valamint megbeszéltük, tudják, így lassabban telik be a füzet, kevesebbet kell használni így kevesebb fát vágnak ki emiatt. Környezettudatosságra, fenntarthatóságra nevelem ezzel őket. Az aláhúzás az átláthatóságot segíti számukra is.

Az első feladat számok írása volt a füzetbe. A számokat nem diktáltam, Sammy, a terápiás kutya ugatását kellett megszámolni. Fontos volt a feladatvégzés során a tevékenykedés, a cselekvés, vagyis az ujjak nyitása az ugatásnak megfelelően. A feladatokat mindig az egyéni képességekhez mérten állítom össze, így a differenciált munkavégzés során ketten füzetbe írták a számsor, egy fő számkártyákkal rakta ki és egy fő álló egyenest írt a füzetébe, mivel még nem képes számokat írni. Az ő esetében a számjegy elemek írásának begyakorlása folyik, munkáját nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő gyógypedagógiai asszisztens segítette. A tanulók frontális munka keretein belül egyéni munkában dolgoztak. A számsor ellenőrzése is tanulói feladat volt. Egyik tanulóm egyéni képességeinek megfelelően az AVAZ program segítségével kommunikál és vesz részt a tanórákon. A tanuló eredményes és hatékony nevelésének-oktatásának megvalósítása érdekében feladatomban tekintetem, hogy én is elsajátítsam a program használatát, illetve aktívan beépítem tanóráimba. Ennek érdekében szakcikkeket olvastam át, illetve részt vettem az AVAZ program

használatát bemutató képzésen is. Az AVAZ program segítségével a tanuló olvasta fel a számokat, a többieknek ellenőrizni kell saját munkájukat. Igyekszem őket az önellenőrzésre ösztönözni, mely személyiségfejlődésükben támogatja meg a tanulókat. Szükség esetén segíték, de nagyon ügyesen tudják már ellenőrizni önmagukat. Az AVAZ programot használó tanulót kértem, próbálja kiejteni is a számokat. Azt tapasztaltam, hogy amióta AVAZ szoftvert használja sokkal tisztábban, érthetően ejti a szavakat. Ezt a fejlődést támogatom a számolás-mérés órákon a minél több szóbeli kommunikációval.

A következő feladat számkártya, ujjkép egyeztetés, mennyiség kirakása. Ebbe a feladatba is tudatosan használtam a kutya motiváló jelenlétét, hiszen a mennyiségeket jutalomfalattal kellett megjeleníteni. Ezután a kirakott számképekkel dolgoztunk tovább a számok közti relációk, majd sorba rendezése feladatoknál. Memóriafejlesztést is csempészttem a feladatok közé- emlékezni kellett, melyik szám kié volt. Nagyon szeretik a gyerekek, hogy mi, felnőttek is részt veszünk a feladatokban, nagyon koncentrálnak, mikor tévesztünk, és rögtön jelzik is. A feladatsor fénypontja a helyes feladatmegoldás jutalmaként járó kutya etetés volt.

A hozzátétel cselekedtetéssel frontális munkában zajlott. Fontos volt a színek egyezősége (piros-kék). Tudatosan a piros-kék színt választottam, mert a számláláshoz használt korongok is ebben a színben vannak, így könnyebbé teszi az átvezetés térből síkba. Mindenki dolgozott a kutyával, egyéni képességeket figyelembe véve differenciáltan ötös, illetve hármas számkörben adtam feladatot, ügyelve a sikerélményre. A tanulókat folyamatosan ellenőriztem és értékeltem. Kiemelten figyeltem a mozgás-megfogalmazás együttesére: hozzáteszem és annak a verbális megfogalmazására. Önálló ötletként jelent meg, hogy a sikeres feladatmegoldás után, annyi simogatást kapott Sammy, amennyi csipeszt rácsíptettek.

Állat-asszisztált pedagógia során a kutyának pihenőidőt kell biztosítani, nem lehet 45 percig dolgoztatni, még akkor sem, ha passzívan vesz részt az órán. Ezt is tudják már a gyerekek, így nem lepte meg őket Sammy pihenő ideje. Nagyon koncentráltak, figyeltek rakosgatták a kupakokat, fogalmazták meg a cselekvést. Természetesen ebben a feladatban is differenciálnom kellett, így egy fő három színből álló ritmikus sort rakott ki.

Óra végi játékot nagyon élvezték, itt is a mozgás-beszéd együttes megjelenése volt a célom. Ez bizony már nehezebb feladatnak bizonyult, nem mindenkinek sikerült a feladatot eredményesen megoldani, ezt a fajta feladattípust még sokat kell gyakorolnunk.

Mozgássérült kislány eközben tacsós puzzle rakott ki ötös számkörben, büszkén mutatta be a végeredményt, melyért szóbeli dicséretet kapott.

Az állat-asszisztált órák vége is mindig ugyanolyan formában zajlik: a tanórán jól dolgozó, szorgalmas tanulók trükköt kérhetnek a kutyától. Rendkívül ügyesen használják a kézjeleket és vezényszavakat.

A számolás-mérés tanóra végén mindig kézmosás után indulunk vissza az osztályba. Tudják, hogy a kutya nem fertőz, hisz állandó orvosi felügyelet alatt áll, de azt is, hogy a szőrére ráakódhatnak kórokozók. Kézmosás során minden esetben felhívom a figyelmüket és ügyelünk a vízfelhasználásra, a papírtörő nem pazarlására.

A tanóra kitűzött célját sikerült megvalósítanom. Az óratervemben előre meghatározott feladatok mindegyikére jutott idő, a feladatok megoldását a tanulók egyéni képességeiknek megfelelően hajtották végre. Óravezetésemet folyamatos differenciálás jellemezte. Munkaformák közül a frontális munkát alkalmaztam, egyéni feladatmegoldásokkal. A tanóra során folyamatos szóbeli dicsérettel jutalmaztam, motiváltam őket, tanóra végén önértékelésre ösztönöztem őket, valamint én is értékeltem az egész csoportot és az egyéni teljesítményeket is. A tanórán használt eszközök kiválasztásánál fontos volt számomra, hogy az értelmileg akadályozott tanulók képességeinek megfelelőek legyenek, ismert és könnyen kezelhetőek legyenek számukra.

Azt gondolom, hogy az állat-asszisztált foglalkozás módszertan ismeretével nagy lehetőség van a kezemből a tanulók motiválására. Ezt a motivációs erőt igyekszem tanóráimon kihasználni, ami jelen tanóra eredményességében is megjelent.

Mivel évekig voltam a fejlesztő nevelés-oktatás egyik csoportjának vezetője, így nem véletlen döntöttem úgy, hogy a MOL Gyermekgyógyító Pályázat egyik óráját náluk töltöm Dióval minden héten. Kötődésem a gyerekek felé, azt hiszem nem kell magyaráznom, s úgy érzem az itt „tanuló” gyermekek azok, akinek a legnagyobb szüksége van a taktilis érzékelésre, a pozitív élményekre, a feltétel nélküli elfogadásra, amit a kutya nyújt.

Kedves kollégánők által 2019 év elején megismerkedhettünk a Boldogságórák tematikájával, amit a csoportot vezető pedagógus is beépített a fejlesztő nevelés – oktatás életébe. Ebbe a folyamatba kapcsolódtunk be Dióval össze a pályázatnak köszönhetően.

Tevékenységtervezet

Intézmény: Szivárvány Óvoda, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola, Általános Iskola, Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény (OM: 200790)

Műveltségi terület: Szűkebb – tágabb környezet

Tanítási óra/foglalkozás típusa: Délelőtti tanóra/Boldogságóra

Osztály: Fejlesztő nevelés – oktatás összevont csoport

Óra típusa: gyakorló óra, állat – asszisztált óra

Az óra témája: természeti változások össze, apró örömök élvezete – állat asszisztált foglalkozás

Helyszín: iskolai udvar

Felhasznált források:

51/2012 (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
Szivárvány Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Kerettantervre épülő helyi tanterve a sajátos nevelési igényű tanulók (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott) részére 2020.

Szűkebb – tágabb környezet tanmenet

A foglalkozást a csoport vezetője tartja. A gyermekeket gyógypedagógiai asszisztensek segítik.
Terápiás kutya: Dió - Kutya felvezetője: Koller Rita

Tevékenység leírása	Fejlesztett területek
<p>Üdvözlő kör: Gyermek sorakoznak felöltözve. Kutyust végig vezetnek a gyerekek mellett, mindenki előtt leül: „Nézz a szemébe! Köszönj neki! (pacsi)</p> <p>Egy gyermek megfogja a pórázát és vezeti a kutyát, kimegyünk az udvarra.</p>	<p>kommunikáció: szemkontaktus – kapcsolatteremtés</p> <p>szerialitás, várakozás öröme</p> <p>téri tájékozódás</p> <p>bizalom</p>
<p>Takarjuk be a kutyust!</p> <p>Leültetjük a kutyust és körbeálljuk. Lehajolunk/guggolunk az avarhoz, beletúrunk, és levélesővel borítjuk be a kutyát. Kocsis gyerekeknek ölébe adjuk a leveleket és biztatjuk a szóró mozdulatra, segítjük azt.</p> <p>„Milyen színűek a levelek? „(elsoroljuk, megmutatjuk)</p> <p>„Nézd, hogy száll! „Gyere, szórd te is a kutyusra a leveleket, takarjuk be vele!” „Hallod, hogy zörög?”</p> <p>„Szagold meg!”</p>	<p>érzékelés: tapintás, szaglás, vizuális-, auditív érzékelés</p> <p>minden csatornát bevonunk az élménybe.</p> <p>mozgás: emelés – szórás</p> <p>élményének megélése</p>
<p>Altassuk el a kutyust!</p> <p>Altatódalat énekelve körbejárunk, hangunk egyre halkul majd a végén lekucorodunk mi is a földre.</p>	<p>empátia</p> <p>auditív észlelés, hangképzés, figyelem, nagymozgás</p>
<p>Ébresszük fel!</p> <p>„Óvatosan, halkán lopakodjunk a kutyushoz! Takarjuk ki – szedegessük le óvatosan a leveleket” Miután leszedegettük a leveleket: „Simogassuk a kutyát míg fel nem ébred!”</p> <p>„Felébredt” – örülünk neki. „Mondjuk el neki mennyire örülünk” – mindenki a saját módján kifejezi örömét: simogatás, tapsolás, mosoly, stb.</p>	<p>empátia</p> <p>finommozgás – csippenő fogás használata / kialakítása/ segítése</p> <p>taktilis észlelés</p> <p>emocionális nevelés</p>
<p>Elköszönés:</p> <p>Köszönjük el tőle! Kutyus körbemeleg, pacsit oszt, szemkontaktus felvétele.</p> <p>Énekeljük a kutyusnak:</p> <p>„Szervusz Dió, örülök, hogy itt voltál, Szervusz Dió, jövő héten gyere ám!”</p> <p>Pórázon kivezetjük a kapuig, s integetünk neki.</p>	<p>kommunikáció, verbalizáció,</p> <p>időbeli tájékozódás,</p> <p>térbeli tájékozódás</p> <p>kapcsolatteremtés</p> <p>nagymozgás</p> <p>finommozgás</p>

Reflexió

Súlyos halmozott sérüléssel élő gyermekek világa számomra mindig is csoda volt. Csodáltam az az életörömöt, boldogságot, azt a tisztaszívűséget, amely őket jellemzi. Ezt tapasztaltam meg a foglalkozás során is. Mindannak ellenére, hogy mind nagy-, mind finommozgásukban koordinálatlanok, nyomatékszabályzásuk, fogáserejük kontrollálási képességük is gyenge nem érte semmilyen negatív élmény a kutyámat. Nem kaptak bele, nem tépték meg, nem rúgták, ütötték, pedig a mindennapi élet során ez sokszor előfordul egy – egy gondozási, nevelési helyzetben. A gyerekek és a segítők is nagyon élvezték a foglalkozás minden percét, egészen új oldalukat ismertük meg a gyerekeknek. A foglalkozások felépítésének megfelelően köszöntő rituáléval indítottunk. Nagy meglepetés volt, hogy olyan gyermek is felvette a szemkontaktust a kutyával, aki más helyzetben soha senkivel nem. Újabb meglepetés volt, hogy követte a kutya mozgását tekintetével. Önállóan járnai tudó gyermek vezette ki Diót az udvarra, ragyogott a büszkeségtől, látszott, hogy tudja ő most nagyon fontos feladatot végez. Az őszi természet változásait figyeltettük meg a falevelek szórásával, szagolásával a kutyára. Súlyos sérült gyermekek esetében törekszünk minél több érzékelési csatorna bevonására: tapintás, szaglás, látás, hallás. Emocionális és a verbális fejlesztés volt a célja az altatódal éneklésének. A gyermekek közül senki nem beszél, viszont a dallamot többen is utánozzák „énekelnek”. Ének közben mozgunk is, hang és mozgás összekapcsolása szintén a mindennapi gyakorlat része. Mozgással segítjük érzékelni számukra a dal/ mondóka kezdetét és végét. A levelek leszedgetése s csippentőfogás kialakítását/alkalmazását segítette, a kutya simogatással való ébresztése pedig a taktilis érzékelés fejlesztését. A gyerekek igazán nagyon kitétek magukért, szedegették a leveleket, volt, aki teljes testhosszban odafeküdt a kutya teste mellé. Hagytuk, ezeket az értékes perceket neki, úgy érzem ezzel segítettük őt aznap a legjobban. Az emocionális területet céloztuk meg a felébredt kutya üdvözlésével: ilyen intenzív köszöntőket, széles mosolyokat ritkán látunk. A foglalkozást szintén rituáléval – elköszönő kis dalocskával zártuk. A kitűzött fejlesztési célokon túl azt hiszem valami sokkal értékesebb, mélyebben ható élményt nyújtottunk.

3.2 Az elméleti és a gyakorlati tapasztalatok összevetése, reflektálás

Mivel kutyákkal dolgozom, ezért szerencsésnek tartom magam abból a szempontból, hogy az elméletben tanultak vagy megerősítettek abban, hogy jól csinálom, vagy lehetőségem volt arra, hogy rögtön ki is próbálhassam őket a gyakorlatban. Az állatasszisztált munka tervezésén hallott jó ötleteket tovább gondolva iskolai csoportomra meg is valósítottam. Megerősítés nyertem azzal kapcsolatban, hogy ez az én utam. Úgy érzem ebben teljesebbé válok igazán.

3.3 További szakmai tervek

A szakvizsga megszerzése után, újabb nagy megmérettetés előtt állok: harmadik kutyám képzése már folyamatban van, készülünk a temperamentum vizsgára. Nagyon szeretném megszerezni a habilitációs kiképző vizsgát, véleményem szerint sokat tenne hozzá jelenlegi tudásomhoz, ahhoz, hogy még jobban csinálhassam azt, amit szeretek. Nagyon megtetszett a terápiás nyulak habitusa, nyitottsága így kedvet kaptam, hogy a kutyák után nyulakkal is elkezdjek dolgozni. Nagy körültekintést és átgondolást igényel ez még részemről, hisz Bosco kutyám német vizsla, így nyúl tartása ennek tudatában tervezendő. Hiszek az állatok jótékony hatásában, hiszek abban, hogy jobbá teszem a világot velük.

Felhasznált irodalom és hivatkozások

A biofilia elmélet. (2019, January 8). Magyar Ökoterápia Alapítvány.

letöltés dátuma: 2024. március 31. forrás: <https://www.okoterapia.hu/a-biofilia-elmelet/>

Csányi Vilmos. (2021b). *Jeromos, a barátom - A kutyák szerint a világ.* Open Books.

Csányi Vilmos. (2021a). *A kutyák szőrös gyerekek.* Open Books.

Illés Anett. *AI módszer a kutyás terápiában.* (2006). letöltés dátuma: 2024. március 31. forrás:

<https://mek.oszk.hu/03800/03851/03851.pdf>

Köböl, E., és Topál, J. (n.d.). *Munkaformák | Állatasszisztált foglalkozások.* www.jgypk.hu.

letöltés dátuma: 2024. március 31. forrás:

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Allatasszisztalt_foglalkozasV2/63_munkaformk.html

Lakos Judit (2023). *Ugye, mi jó barátok vagyunk?* Neteducatio Kft.

Magyar Terápiás és Segítőkutyás Szövetség Egyesület. letöltés dátuma: 2024. március 31.

forrás: <https://www.matesze.hu>

Paksi Endre: Hé, Te! (Acélszív 1988.) letöltés dátuma: 2023. október 26. forrás:

https://m.zeneszoveg.hu/m_dalszoveg/9731/ossian/he-te-zeneszoveg.html

Volhard kölyökteszt. www.szanhuzoklub.hu. letöltés dátuma: 2024. április 11. forrás:

https://www.szanhuzoklub.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=703:volhard

[-koelyoekteszt&catid=129:erdekessegek&Itemid=77](https://www.szanhuzoklub.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=703:volhard-koelyoekteszt&catid=129:erdekessegek&Itemid=77)

Jogszabályok, törvények

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

27/2009. (XII. 3.) SZMM rendelet a segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió⁵ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Koller Rita
A Hallgató Neptun kódja: OVQAWR
A dolgozat címe: Az állat – asszisztált intervenciók bevezetése a nagykanizsai Szivárvány Egymiben
A megjelenés éve: 2024.
A konzulens intézetének neve: Neveléstudományi Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Pedagógus Továbbképzési Központ

Kijelentem, hogy az általam írt portfólió⁶ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Nagykanizsa, 2024. év április hó 11. nap

Hallgató aláírása

⁵ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

⁶ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

NYILATKOZAT

Koller Rita (hallgató Neptun azonosítója: OVQAWR) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Kaposvár, 2024_év április hó 14 nap

belső konzulens

---

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendó.

³ A megfelelő aláhúzendó.